

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ' - φύλ. 24 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 11 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 569

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΛΚΑΙΟΣ Ήδα Βάγγελ.
ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ Πρόλογος στη ζωή.
ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ Ἀθηνιώτικες γραφές.
ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ Ἡ ἀγάπη μου.
Ο ΝΟΥΜΑΣ Τὸ μεγάλο παιδί.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ Καὶ ὄμως θριαμβευτής !
EDGARD ROE Τὸ καρδιοχτύπι.
Μ. ΡΟΔΑΣ Γρηγόρης Βασιλάς.
ΣΑΙΣΠΗΡ Ὁ Ὀθέλλος (συνέχεια).
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΓΙΑΝΝΗΣ Στιγμές.
ΤΑΓΓΟΡ. Ὁ ποιητής.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΚΑΙ ΟΜΩΣ ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΗΣ (*)

Ἄν ὑπάρχει, στίς ἡμέρες μας, ἄνθρωπος πού θά μπορούσαμε, χωρίς ὑπερβολή, θ ρ ι α μ β ε υ τ ῆ νά τὸν ὀνομάσουμε καὶ τροπαιοφόρο τῆς Τέχνης ἔπου τὸ θαυματουργό του ραβδί ἀκκούμπησεν, εἶναι αὐτός, ὁ «Ἴταλός ποιητής». Θριαμβευτής ἀπὸ μίας ἀρχῆς, καθὼς μπήκε στὴν Ἰταλικὴ τὴ γλώσσα καὶ τὴν ποίηση ἀπὸ μαθητοῦδι δεκαπέντε χρονῶν, μὲ τὸ τύπωμα τῶν πρώτων του στίχων, κ' ἔκαμε τὴν ποιητὴ καὶ τὸν μὲ ἀξίωμα κριτικὸ Chiarini, τὸ φίλο, τὸν ὀμοϊδεάτη καὶ καὶ τὸν κριτικὸ τοῦ μεγάλου Καρδούση, νὰ τοῦ πλέξῃ στεφάνι ἐγκωμίων καὶ προφητικὰ νὰ μιλήσῃ γιὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ λαμπροῦ ἀστερισμοῦ. Θριαμβευτής ἴσα μὲ τὴν ὥρα πού ἕνας ἄλλος μέγας καὶ σοφὸς ποιητής, ὁ Πάσκολης, ὁμότιμος τοῦ Καρδούση καὶ διάδοχός του στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μπολώνιας — ποιητής τόσο ἡσυχος καὶ τόσο ἀποσυρμένος ἀπὸ τὸ θόρυβον, ὅσο

(1) Τὸ ἄρθρον τοῦτο γράφτηκε ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τοῦ κ. Μαλακίση πού «εσφυλλίζοντες τὰ χαρτιά του» στὸν περασμένο «Νουμά» μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴ νὰ ἀ φέρῃ τὸ ὄνομά μου, ὅσο κι ἂν τὸ ἀνάφερα γιὰ νὰ δεῖξῃ πὼς δὲν καλοῦμαι τί μοῦ γίνεται, τοῦλάχιστον ὅταν ἐγγίξω μὲ τοῦ; λόγους μου πράγματα πού εἶναι σὲ θέση καὶ σὲ τρόπο νὰ τὰ γνωρίξῃ αὐτὸς καλύτερά μου, καθὼς ἔμινε μὲ τὰ λόγια μου γιὰ τὸ Δανούτσιον. Τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν εἶταν καὶ ἀπαραίτητο νὰ γραφῆθῃ σὲ καιρὸ πού τὸ κοίταμ' ἄλλων ζητημάτων π ρ ο ἔ χ ε ι, καθὼς λέμε οἱ λογιώτατοι. Ὅμως ἂς θεωρηθῆ συμπλήρωμα ἐνὸς ἄλλου μου ἄρθρου «Ἡ Νεκρή Πολιτεία» βαλμένον στὸ περιοδικὸ «Παναθήναια» τοῦ 1913.

ἀνήσυχος καὶ πολύκροτος ὁ Δανούτσιος, — ἀναγνώρισε, μιλώντας κάπου, ὁ Πάσκολης, πὼς τίποτε στὰ χαμένα δὲν ὑποσχέθηκε ὁ δυνατὸς αὐτὸς ἐργάτης πού λέγεται Δανούτσιος, καὶ πὼς καὶ ἡ Τέχνη καὶ ὁ κόσμος γύρω του ψεγάδια δὲν τοῦ βρίσκουν τοῦ ποιητῆ Δανούτσιου». Κι ὅταν ἄρχισε πιά ἡ φήμη του νὰ ταξιδεύῃ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ τόπου του καὶ νὰ χύνεται στὸν κόσμον, θριαμβευτὴς πάτησε καὶ τὰ γαλλικὰ χρώματα, μάλιστα ἐπίσημα, ὅς ἐρ' ἀπὸ τὴν καθιέρωση πού τοῦ ἔκαμε στὴ «Revue des deux Mondes», κριτικὸς βρυστήμαντος ὁ Μελχιὲρ Δὲ Βογγέ' ὁ συγγραφέας τοῦ ἀριστουργηματικοῦ βιβλίου γιὰ τὸ «Ρωσικὸ μυθιστόρημα. Καὶ ἡ μελέτη τοῦ Βογγέ, γιὰ τὴν Ἰταλική, καθὼς τὴ χαρακτηρίζει, Ἀναγέννηση, πού παίρνει σάρκα στὸ ἔργο τοῦ Δανούτσιου, ἀνάλογη αἰσθησι-προξένησε μὲ τὴν ἀποκάλυψή του γιὰ τοὺς μεγάλους ῥώτους, τοὺς Τολστόηδες καὶ Δοστογιέφσκους.

Τέλος, θριαμβευτὴς μὲ τὸ «Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Σεβαστιανοῦ». (Ἦστερα δὲν ξέρω ἀπὸ τί λογῆς ἀγῶνες, περιπέτειες, λυτρωμοὺς, νίκες, σὰν ἐξήριστος ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἐκεῖνος πού σὲ λίγο θά γύριζε, τρικυμιστὸς Ριένζης κοσμοδαμαστής, μὰ σὰν κ' ἐνὸς θρόνου μαζὶ στόλισμα καὶ στήριγμα). Θριαμβευτὴς στὸ γαλλικὸ θέατρο, κι ἀκόμα πὸ πολὺ στὴ γαλλικὴ γλώσσα. Μὲ τὸ δυσκολομέτρητο στὴ σύλληψη καὶ γοητευτικὸ στὴν ἐκτέλεσιν ἱερόδραμα. Μέσα σ' αὐτὸ ἡ πολυγνώστρα σοφία ὑπακούει στὴ δούλεψη μίας τετράπλευρης συνθετικῆς φαντασίης, καὶ ἡ γαλλικὴ γλώσσα, ἡ μολαταβτα στὴ ροὴ τῶν αἰῶνων πλεῦσια καὶ ὑποδειγματικὰ δουλεμένη ἀπὸ πεζογράφους καὶ ποιητὴς ἀπαράμιλλους, φαίνεται σὰ ν' ἀναβρύσῃ κι ἄλλες χάρες καὶ σὰ νὰ ντύνεται πρωτόφαντες ὁμορφίης. Κι ὁ θρίαμβος ὑπάρχει καὶ δὲν ἀλλάζει, ἀδιάφορο ἂν τὸ ἔργο παραστάθῃ μιά φορά ἢ χίλιες. Καὶ εἶναι τὸ κατόρθωμα ἐκεῖνου, ἀξίου γιὰ νὰ τὸν τοποθετήσῃ ὁ Βιχτώρ Οὐγκώ, στὸ Πάνθεον πού ἔβαλε τοὺς «Μάγους» του.

Δὲν ἔχω σκοπὸ ἐδῶ πέρα νὰ ἐπιχειρήσω, ὑπερ' ἀπὸ πόσους! οὔτε πού εἶμαι καὶ ὁ κατάλληλος, ἐξεταστικὴ ἀνάλυση τοῦ πολυμερέςτατου, μὲ ἑλθῇ τὴν ἐνόττητά του, δανουντσιτικοῦ ἔργου. Μὰ ἡ ἀφέλεια εἶναι πολὺ περιέργη, νὰ σημειώσουμε τὴν ἀντιφιλολογικὴ, τὴν ἐμπορικὴ λέξη ἀ π ο τ υ χ ῆ α, χωρὶς καμιάν ἄλλη ἐξηγήσῃ, νὰ μιλοῦμε χαριτολογώντας γιὰ πεσιματα στὰ μαλακά», νὰ ξεχνῶμε πὼς εἶναι καὶ κάποιες ἀποτυχίης ἀκόμα πού μπορεῖ νὰ τιμήσουν, νὰ δοξάσουν καὶ νὰ ἀνεβάσουν νὰ ὀνομάζουμε «μερικὸς ἐπαίνους» τὸ λόγο πού ἔγινε γιὰ τὸ ἔργο, καὶ νὰ τοὺς χαρακτηρίσωμ' εὐσημα καὶ κομπλιμέντα, ἔτσι «ἀπὸ γαλατικὴν

αδρότητα! > Για τον ποιητή που είναι πολύ για γέλια να υποθέτη κανείς πως γεννά συγκαταβατικά και προστατευτικά φιλοφρονήματα, αυτός που γύρω του δεν ξυπνά παρά τον Ιακχο του ένθουσιασμού ή του σκυλοβρισιδίου το κύβλασμα, καθώς τα ξενήντα ενιά των τρανών του είδους του. Μεγάλο κουράγιο να μιλούμε για θανάτους και για κηδείες ήρώων, που ζουν άπάνου από τους τάφους, και με τη γλώσσα που μεταχειρίζονται αντιπρόσωποι της κάλπης υποψηφίου βουλευτή για τον άποτυχημένο αντίπαλο, την αυρινή της έκλογής.

Πολύ καλά το ξέρω πως το «Μαρτύριο του 'Αγίου Σεβαστιανού» δεν παραστάθηκε πολλές φορές και δεν τράβηξε κόσμο και κόσμο στο θέατρο, καθώς γίνεται και με γαλλικά έργα φιλολογικής αξίας ασύγκριτης (δεν έχω καιρό να αναφέρω παραδείγματα) έχουν την τύχη να παίζονται, σαν πρωτυφαινούνται, και να τραβούν κόσμο, έργα άσημαντα ή παρακατιανά, ροκέτες και φιορόχορτα, που σβύνουν και τρίβονται και σημάδια δεν αφήνουν ύστερ' από το γοργό ή από το άργό τους πέρασμα, μά που στέκονται στη σκηνή για λόγους είτε σκηνοθετικής δεξιοσύνης ανταποκρινόμενης όπωσδήποτε με κάποια χοντροκοπημένα ιδανικά ώρισμένου κοινού, είτε για λόγους μιάς συνολικής ψυχολογίας που δε σχετίζονται και πολύ με την καλλιτεχνική δημιουργία. "Όχι τέσσερις και πέντε φορές, και μιά φορά μόνον μπορεί να δόθηκε το έργο. Τέτοιας λογής άποτυχία λογαριάζεται για τα δράματα που δε σημαίνουν τίποτ' έξω από κοινό κι από σκηνήν, ώρισμένα, κ' έξω από τα τωρινά και τα πρόσκαιρα, και που δεν έχουν άλλο κανένα στήριγμα στον κόσμο της ιδέας. Μά ή χοντρή λέξη άποτυχία δεν έχει νόημα ριχνόμενη για έργα που ξεχειλίζουν από τη ζωή του ιδανικού και τραδάν πολύ μακρύτερ' από τα κάγκελα της σκηνής, καθώς έλεγε ο Γκαίτε για όλόκληρο το Σαιξπήρο. Κι αν πρόκειται να βγάλουμε κριτικά συμπεράσματα, για την αξία δραμάτων της περιωπής του «Μαρτυρίου του 'Αγίου Σεβαστιανού», από τη στατιστική κι από τα νούμερα των παραστάσεών τους, θα πέσουμ' έξω ή στατιστική αυτή και τα νούμερα χρειάζονται πάντα στον ιστορικό, μά γιατί δείχνουν την αξία, και τη μόρφωση, και τη διάθεση του κόσμου που πηγαίνει να ιδή τέτοιας λογής έργα, μιά, δυό, τρείς, δέκα, χίλιες φορές, και όχι την αξία του έργου.

"Αν κρατούσε κανόνα ή κριτική να ζυγιάζη την αξία των θεατρικών έργων από το κατόρθωμά τους να σταθούν ή από το γεγονός πως δε στέκονται άπάνου στη σκηνή, θα έπρεπε πρώτ' απ' όλα να ξεγράψη κάποια δεξαομένα άριστουργήματα της αρχαίας άττικής τραγωδίας, κακογνωρισμένα στα μεγάλα διονυσιακά πανηγύρια, ώστε να μένουν άστεφάνωτα. "Έπρεπε να κηρύξη άποτυχημένο, πρώτα πρώτα, τη δόξα και το καύχημα της γαλλικής δραματικής, το Ρακίνα, που κάποια του έργα, από τα τελειότερα της τέχνης του, δοθήκανε μπροστά σε άδεια θρανία! εκεί που τον ίδιο

καιρό οι μετρώτατοι αντίζηλοι του θριαμβεύανε στο θέατρο. Θα έπρεπε να κηρυχτούν άποτυχημένοι «Οί Βυργγάβοι» του Ούγκω, το επικώτατης πνοής δραματικό μεγαλούργημα, και σχεδόν όλο το θέατρο του Μυσσέ, το, κατά την όμόφωνη γνώμη της γαλλικής κριτικής, ωραιότερο και σημαντικότερο βυστάρι της δραματικής τέχνης στη ρωμαντική περίοδο. Γιατί και «Οί Βυργγάβοι» πέσαν έλεεινά και τα δράματα του Μυσσέ σκοντάψαν πάντα σε θελήσανε να δοκιμάσουν και της σκηνής την τύχη, μόλο που είναι σκηνικά καλλιτεχνηματάκια. Και, αντίθετα, θα έπρεπε να τιλοφορηθή μεγάλος δραματικός συγγραφέας κάποιος Ρικιέρκουρτ που τα έργα του, στην άρχή του περασμένου αιώνα, παίζονταν εκατό, διακόσιες, χίλιες φορές και σε λουκούμια ό κόσμος τα έτρωγε στο θέατρο. Μά ο Πιξερεκύρ, αυτός είναι νεκρός, έσο είναι άθάνατος ο Δανούντσιος κι όλοι της φυλής του. Και τίποτε δε μάς έμποδίζει να υποθέσουμε πως το «Μαρτύριο του 'Αγίου Σεβαστιανού», που για τούτη ή για κείνη την άφορμή δε στάθηκε στο θέατρο περισσότερο από τέσσερις ή πέντε φορές, την ώρα τούτη γυρεύεται από αναγνωστές χιλιάδες και στέκεται πανηγυρικά σε βιβλίο (μόλο που και ή βιβλιοπωλική έπιτυχία ενός βιβλίου είναι άσχετη με την ανεξάρτητην έσωτερικήν αξία του). "Η, τίποτε δε μάς έμποδίζει να στοχαστούμε πως μεθαύριο, ύστερ' από λίγο ή από πολλόν καιρό μπορεί να ξαναεδαστή σε κανέν' από τα θέατρα του Παρισιού και να καταχτήση για βραδιές δυσκολολογάριαστες τη γαλλική σκηνή. Μά και για τη σεμνή ζωή του βιβλίου, έργα σαν εκείνα του Δανούτσιου, δεν ξέρουμε, καλά καλά, σήμερα ή αύριο' ρίχνονται για την α'ωνιότητα το κοινό τους όλένα γίνεται. Το «Μαρτύριο του 'Αγίου Σεβαστιανού», για να ξεδιαλυθή καθαρώτερα, παραδόθηκε με τα μουσικά δράματα του Βάγνερ και το «Φάουστ» του Γκαίτε παραβολή που δεν έχει σχέση με τη «γαλατικήν αδρότητα», πασα μόνο με τη γαλλικήν ανοιχτοματιά. "Ένας ποιητής της σημασίας του Δανούτσιου. Το δραματικό του έργο ύψώνεται όλένα παράλληλα προς το έργο του "Ιψεν, και σαν αντίθετο προς εκείνο, αντίθεση χαρακτηριστικώτατη της διαφορας της βοριανής, ευγγελικής, αούτηρης, ζοφωμένης, μονοθεϊκής τρόπον τινά φαντασίας, από την πολύθεην ήδονόπαθη ήλιοφώτιστη μεσημβρινή νεολατινική φαντασία! όταν ο ποιητής αυτός μάς παρουσιάζετ' έξαφνα με έργο από τα έργα του (όστον εν των όστων του), και το έργο αυτό είναι συνθεμένο από μιάς άρχης σε γαλλική γλώσσα, πλούτος ανέλιπτος της γαλλικής λογοτεχνίας, με όλο μας το δικιο μπορεί να πούμε πως ό ποιητής του «μπήκε στο γαλλικό θέατρο θριαμβευτής!».

Και σε τί γλώσσα! Μά ο κύριος Μαλακάσης έδω, άλύπητος! Στοργυλά και άπερίφραστα μάς πληροφορεί πως «τα θαύματα δεν επαναλαμβάνονται», και πως στα «γαλλικά» του Δανούτσιου, δηλαδή στη γλώσσα του «Μαρτυρίου του 'Αγίου Σεβαστιανού»

«Έβαλαν χέρι κάποιιο περιφανείς φίλιο τοῦ ποιητῆ στοῦ Παρίσι.»

Μὰ ἴσα ἴσα τῆ φορὰν αὐτῆ ἔτι ἐγκωμίασεν ἀνεπιφύλαχτα καὶ ἔτι σῆκωσεν ὡς τὸν ἔβδομον οὐρανὸ ἢ γαλλικὴ κριτικὴ, ἂν κρίνω ἀπὸ ἑσῶ μου τύχανε στὰ μάτια ἐμπρὸς νὰ διαβάσω, τοῦτο εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ ἔργου. Τὸ τεράστιο λοιπὸν αὐτὸ τὸ κατώρθωσαν «εἰ περιφανείς φίλιο», ἄλλοι αὐτοὶ αὐτοσχεδιασμένοι ξαφνικοὶ Δανούντσιοι, ἔχτοῦ ἀπὸ τὸ μαυροκακομοίρη τὸν ἀληθινὸ, ποῦ μένει στὴν περίστασι τούτη, ἀπλὸς κομπάρσος ! Χωρατεύετε ;

Ὁ Camille Mauclair, λογοτέχνης, ποιητῆς, κριτικὸς ἀπὸ τοὺς λεπτότερους καὶ ἑξοχώτερος τοῦ γαλλικοῦ λόγου, ἔγραφε στὴ «Semaine litteraire» τῆς Γενεύης, ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τοῦ τελευταίου σταθμοῦ τοῦ Δανούντσιου στοῦ Παρίσι, ποῦ εἶχε ἀρχίσει γαλλικὰ νὰ γράφῃ ὄχι μόνον τὰ δράματά του, μὰ καὶ ποιήματα καὶ πεζογραφήματα λογῆς : «Ἔδωκε στὶς ἑφημερίδες μᾶς ποιήματα καὶ προπάντων πεζογραφήματα ποῦ εἶτανε σὲ τούτῃ τὴν περίοδο τοῦ βουδζμοῦ τῶν ὥραϊων τεχνῶν, θαυμαστὲς καλλιτεχνικὲς σελίδες γραμμένες σὲ ὄψος γαλλικὸ ποῦ ἢ μουσικὴ τῶν, ἢ καθαροπέειά του, ἢ πλατωσιά του καὶ ἢ ἀρμονία του μᾶς μαγεύουν καὶ μᾶς ξαφνίζουν. Κυρίως ἓνα κομμάτι δημοσιευμένο στὴ Journal καὶ σχετικὸ μὲ μιὰ χτεσινὴ σεισμικὴ καταστροφὴ, σπιθόβολο εἶταν ἀριστεῦργημα, εἶδος παθητικοῦ θρήνου ποῦ γινότανε στοῦ τέλος παιάνισμα δλο ἑξαψῆ μὲ ζετυλίματα μεγαλόπρεπα τοῦ ρυθμοῦ καὶ τοῦ ἤχου.»

«Τὸ καθεαυτὸ, τὸ βεβαιωμένο γνῶρισμα τῆς ποιητικῆς τέχνης τοῦ Δανούντσιου, ἢ σὲ ὑπέρτατο βαθμὸ φραστικὴ καὶ πλαστικὴ του δύναμη»¹ θαυματεύρησε καὶ στὴ γαλλικὴ γλῶσσα, βοηθημένη βέβαια ἀπὸ τὸ ἐπίμονο ξεψάχνισμα καὶ τὴ μελέτη κειμένων καὶ μνη-

(1) Ἐδῶ θὰ εἶταν τόπος νὰ παρατεθῆ γιὰ τὴν ἐνέργεια τοῦ λυρικοῦ ποιητῆ στοῦ δράμα, ὁ νόμος ποῦ τονίζει ὁ Benedetto Croce, αἰσθητικὸς καὶ κριτικὸς πολὺ μεγάλης, καθὼς φαίνεται, σημασίας, ἐκεῖ ποῦ ἴσα ἴσα μελών-ας γιὰ τὸ Δανούντσιανὸ θέατρο, ἀποφαίνεται ἔτσι : «Πολλοὶ ἔχουν κρίνει πῶς τὰ ἐλαττώματα τοῦ δραματικοῦ ἔργου τοῦ Δανούντσιου προέρχονται ἀπὸ τὸ ὅτι τοῦ λείπει τὸ δραματικὸ στοιχεῖο τοῦ νὰ ζωντανεύῃ ἄλλα ὄντα ἐξὸν ἀπὸ τὴν ψυχὴ του. Ἄλλ' αὐτὸ εἶναι μιὰ φημίση. Κάθε λυρικός εἶναι μαζί δραματικός καὶ κάθε δραματικός, λυρικός». Καὶ θυμοῦν ἔδῶ καὶ κάποια πολὺ εὐτυχημένη διατύπωση ἀπὸ μέρος νέου κριτικοῦ, τοῦ κ. Φώτη Πολίτη, σὲ ἀγῶνα γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ὑπόστασιν καὶ τὴ σημασία τῆς καὶ τὸ νόημά ἢ στὴν ἀνείληψη τῶν ἔργων τῆς σκηνης. Ἀγῶνας ποῦ ἀπλῶς ἔδῶ τὸν ἀναφέρω, γιὰ νὰ μιλήσω γι' αὐτὸν πλατῶς, μόλις μοῦ τὸ ἐπιτρέψουν ὁ καιρὸς καὶ τὸ κῆφι μου.

(2) Ὁ λόγος εἶναι τοῦ Riccioto Canudo, σὲ ἀρθρο του γιὰ τὴν ἄλλη «θηροσκευιτῆ», καθὼς τὴν ὀνομάζει, τραγωδία, τὴν «Κόρη τοῦ Ζόριου», τὸ κατὰ τὴ γνώμη μᾶς ἀριστοῦργημα μέσα στὰ ἄλλα δράματα τοῦ Δανούντσιου.

μείων, ποῦ ξεχωρίζει, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, τὸν ἀνθρωπικὸ νεολατικὸ ποιητῆ, καὶ, κυριώτατα ἐπομένως, καὶ στὴ γαλλικὴ σύνθεσι τοῦ «Μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Σεβαστιανοῦ». Σὰ θαῦμα; Θετικώτερα νὰ ποῦμε, σὰ λογικὴ συνέπεια.

Ἄς ἀκούσουμε καὶ ἄλλους κριτικούς.

Ὁ Henri Bidou τῆς «Journal des Debas», μὲ ἀδρότατο νοῦ καὶ μὲ κοντύλι ἀδρότατο, ποιητῆς μίᾶς φημισμένης μυθιστορίας, θαυμαστῆς τοῦ λυρισμοῦ τοῦ Δανούντσιου. Ἀνάλυσε μὲ κάποια ἐπιφύλαξιν, εἰν' ἀλήθεια, τὴν ἐντύπωσιν τῆς πρώτης βραδιάς ἀπὸ τὴν παράστασιν τοῦ ἔργου, μὰ νὰ πῶς ἐκφράζεται γιὰ τὴ γλῶσσα τοῦ «Μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Σεβαστιανοῦ» : «Ξαφνίζεται κανεὶς ἀπὸ τὴ μεγαλοπρέπεια τῆς γλώσσας ἢ γαλλικὴ γλῶσσα ρέει καθαρώτατη καὶ μολταῦτα τὰ λόγια ἔχουνε μέσα ἐκεῖ μιὰν ἀσυνήθιστη θέσιν, καὶ μᾶς δείχνονται γεμάτα οὐσία, τόλμη, παραξενιά».

Ὁ Paul Souday, ὁ ἐπίσημος κριτικὸς τοῦ «Temps», ὁ ἐκλεχτικώτατος, μὰ καὶ νοσημονέστατος ἐχτιμητῆς τῆς ἀξίας, μὲ ὁποῖον τρόπο φανερώνεται στὴν τέχνη τοῦ λόγου, ἀπὸ τὸ Moréas ἢ ἀπὸ τὸ Suarés. Νὰ τί γράφει στὸν πρώτο τόμο τῶν κριτικῶν του γιὰ τὰ «Βιβλία τῆς ἐποχῆς» : «Ἐκεῖνος, ἢ δόξα τῶν Ἰταλικῶν γραμμάτων, κατώρθωσε κατώρθωμα πρωτόφαντο, χωρὶς προηγούμενο : Νὰ πλέξῃ δρᾶμα σὲ στίχους γαλλικούς, «Τὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Σεβαστιανοῦ», ποῦ ἀποκάλυψε μιὰ τέτοια γνῶσιν τῆς γλώσσας μᾶς, σπάνια καὶ μέσα στοὺς δικούς μᾶς ποῦ εἶναι δουλειὰ τους ἢ φιλολογία.»

Ὁ Gustave Cohen τοῦ «Mercur de France» : Ἀδύτῳ, μέσα σὲ μιὰ ἐπιστημονικὰ λεπτολογημένη καὶ ἀναλυτικὴ καὶ διαφωτιστικώτατη μελέτη γιὰ τὸ ἔργο, νὰ πῶς μιλεῖ γιὰ τὴ γλῶσσα του : «Δὲν εἶναι μόνον ἢ λέξι ποῦ ἐνεργεῖ ἔδῳ, μὰ εἶναι τὸ ὑπεροῦσιο νόημα ποῦ γειμίζει τὰ λόγια, τὸ κατάδραθ ἀντιτάλημά τους μέσα μᾶς, οἱ ἐσώψυχες ἐκείνες ἀρμονίες ποῦ μᾶς γνωρίζουν μὲ τοὺς στίχους ἢ μὲ τίς πρόξες διδασκάλων τοῦ λόγου ἀπὸ τοὺς πολὺ μεγάλους. Ὁ Γαβριὴλ Δανούντσιος εἶναι κύριος φραστικοῦ δῶρου καταπληχτικοῦ. Τὸ γαλλικὸ του λεξικὸ δὲν εἶναι λιγώτερο πλούσιο ἀπὸ τὸ λεξικὸ του τὸ ἰταλικὸ. Κατέχει πηγὲς ἀναρίθμητες καὶ εὐλυγισίαν ἀσύγκριτη. Ἄν κάποτε μᾶς ξαφνίζει, τόσο μόνον μᾶς ξαφνίζει ἔσο γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἐντύπωσιν κάποιου ὄψους, κάποιας προσωπικότητος, ποτὲ γιὰ νὰ μᾶς θυμίσῃ πῶς εἶναι ἕξενος.»

Ἔστρωσα κάτου τίς γνώμες τοῦτες ποῦ ἔδῳς διόλου ἀπὸ τύχην μπροστὰ μου βροθήκανε, γιὰ νὰ στηρίξω καὶ γιὰ νὰ τονώσω τὴ δική μου τὴν ἐντύπωσιν γιὰ τὴ βέβαια δὲν ἔχω κανένα ξεχωριστὸ κύρος νὰ προβάλλω σὲ ζητήματα ποῦ ἀναφέρονται στὴ γαλλικὴ γλῶσσα. Μὰ αἰσθάνομαι πῶς δὲ θὰ ἐνεργούσανε μέσα μου μὲ κάποια ἐπιβολὴν οἱ γνώμες τοῦτες, καὶ ἔποιες ἔποιων, ἀνίσως δὲν ἀρμονίζονταν μὲ τὴν ἰδέαν τὴ δική μου, τὴ βθεῖα πάντα, μὰ πάντα ἀόριστα διαισθητικὴ, ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ποῦ εὐτύχησα νὰ κάμω τοῦ ἔργου.

Ἡ μελέτη τοῦ Cohen κρατεῖ μιά ξεχωριστὴ σπουδαιότητα γιὰ τοὺς θιασώτες τῆς ποιητικῆς τέχνης καὶ τοὺς τιμητὲς τῶν μεγαλόπνων ἔργων, ὅποια κι ἂν εἶναι ἢ φυλὴ τους, καὶ ὅποια ἢ τεχντροπία τους, κλασικὴ ἢ ρωμαντικὴ, ἑλληνικὴ ἢ ἑβραϊκὴ, βαρβαρικὴ ἢ κινεζικὴ. Μᾶς ἀνοίγει τὸ μηχανισμό τῆς τεχνικῆς τοῦ Δανούντσιου, καὶ μᾶς μπάζει μέσα στὸ ἐργαστήρι του, καὶ στὰ καθέκαστα τῆς ἐργασίας του, μὲ ὅλα τῆς τὰ σύνεργα. Βλέπουμε πῶς γιὰ νὰ σκαρώσῃ τὸ δράμα του, μελέτησε μὲ τὴν ὑπομονὴ καὶ μὲ τὴν ἐπιμονὴ τοῦ μεγάλου ποιητῆ ποὺ εἶναι καὶ μεγάλος πάντα δουλευτῆς, μὰ μὲ τὸ δικό του τρόπο, βιβλιοθηκῆς φιλολογικῶν καὶ γλωσσικῶν μνημείων, καὶ τυπωμένων καὶ χειρόγραφων. Αὐτὸς ἔβαλε χέρι στὰ τραχιὰ καὶ ἀπλοϊκὰ Μυστήρια καὶ Συναξάρια τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς, στὴν πρωτόγονη ποίηση ὀρισμένου καιροῦ τὰ χώνεψε, τὰ ἐπωφελήθηκε, τὰ ξεμεταλλεύθηκε, τὰ ξανάχουσε στὰ δικά του χρυσὰ καλούπια. «Ἐθεμελιωτῆς τόπων καὶ κουρσάρους αἰώνων», καθὼς κάπου λέει γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ Ὁ Ροβέρτος Μπράουνιγγ. Ἐβαλε χέρι στὰ παλιὰ καὶ στὰ θαμμένα ἔργα, καθὼς πρωτῆτερ ἄρχισε καὶ ἀκολούθησε τὸ δρόμο του βάζοντας χέρι σὲ κοντινὰ καὶ σὲ φημισμένα, καὶ σὲ μεγαλοεργήματα ἀκόμα, ἀπὸ ἐκεῖνα τοῦ Φλωμπέρ ἴσα μὲ κείνα τοῦ Νίτσε. Κανεὶς ἄλλος δὲ θὰ τολμοῦσε νὰ τὸ κάμῃ. Τόνοι σκυλοβρίσανε γιὰ τοῦτο, μὲ κάποιαν ἐλαφρότητα ἢ ζήλια, χωρὶς νὰ ξέρουν ἢ χωρὶς νὰ θέλουν νὰ ἰδοῦνε πῶς εἶναι καὶ τὰ δανείσματά του—ὄχι ἐνάντια μὲ κάποιον ἱστορικὸ νόμο—ἐκδήλωσε κι αὐτὰ τῆς πρωτοτυπίας του. Κι ἀντὶ νὰ φανταζόμαστε κάπως ἀπλοϊκὰ πῶς βάλανε χέρι ἄλλοι, ὅποιοι, στὰ γαλλικὰ του κεφάλαια, τοῦ μυριοτάλαντου τεχνίτη, ὀρθότερο νὰ στοχαστοῦμε πῶς ἐκεῖνος μπορεῖ νὰ ἔβαλε στὸ χέρι τοὺς φίλους του (κ' ἐδῶ ἔχει πέρασιν «ἢ γαλατικὴ ἀβρότης»), πειδὲς ξέρει γιὰ ποιῆς λεπτομέρειες. Ὁ Μολιέρους χρησιμοποίησε τὴν ὑπηρετήριά του. Κι ὁ Δανούντσιος νὰ μὴ χρησιμοποίησιν τοὺς ὀμόφυλους καὶ τοὺς ὀμότιμους;

Ἄϊως βλέπουμε τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου μὲ τὰ ἰδεόπαθα κ' ἐκστατικὰ μάτια τοῦ Καρλάιλ πού ἐκραζε πῶς «ἢ φύσις εἶναι ὑπερφυσικὴ», θὰ συμπεράνουμε πῶς ὅλα τοῦ κόσμου τούτου εἶναι θαύματα ποὺ γίνονται καὶ ξαναγίνονται. Κατὰ μέρος ἀφίνοντας τὰ παραδείγματα σοφῶν ἢ ἐμπνευσμένων ἐργατῶν τοῦ στίχου καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου ἀλλόφυλων ποὺ μόνιμ' ἀποκαταστημένοι στὰ ξένα, προσοικειώθηκαν ἀλλόγλωσσο πολιτισμὸ καὶ κύριοι γινήκαν ἀγάλια ἀγάλια τῆς γλώσσας του, καθὼς εἶναι γιὰ τὴ γαλλικὴ γλώσσα, λ.χ. ὁ Ψυχάρης, ὁ Μωρέας, ὁ Viellé Griffin, ὁ Ἐπισκοπόπουλος, ἕνα μόνον γνώριζα ὡς τὰ τώρα ξένο ποιητῆ, ποὺ ἔαφνισε μὲ τοὺς γαλλικοὺς τοῦ στίχους τοὺς κύκλους τῶν γάλλων ὀμότεχνων τὸν ἀγγλο μέγало λυρικὸ Swinburne. Μὰ τὸ θαῦμα ξανάγινε μὲ τὸ «Μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Σεβαστιανοῦ», ἀσύγκριτα πλατὺ καὶ σημαγτικὸ. Τὴν ἐντύπωση ἀπὸ τὸ «μοναδικὸ φαινόμενον», καθὼς ἔχουν ὀνομάσει τὸν «Ἰταλὸ ποιητῆ» καὶ

αὐστηροὶ τοῦ ἐπικριτῆς ἀκόμη, παράστησεν ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, ἐγκάρδια καὶ χαριτωμένα, ὁ Πάσκολης, ποὺ παραπάνου ἀνάφερα, ἔτσι: «Κάποτε μοῦ εἶπε ὁ Δανούντσιος:—Γράψ' ἕνα ἔργο κ' ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ βάλω σὲ μουσικὴ.—Ἐσύ; Ἐσύ;—Κι αὐτὸς: Μὴν ξεφνίξου, μοῦ ἀποκρίθη. Τόση μουσικότητα αἰσθάνομαι μέσα στοὺς στίχους σου, ποὺ μοῦ φαίνεται, καθὼς τοὺς διαβάζω, πῶς προβάλλει, νά! ἀπὸ μέσα τους ἢ μουσικὴ φράση!—Καὶ τίποτε ἄλλο. Ἔταν ἕνα χωρατό, πιθανώτατα, σκέρτισο ἀπὸ τὰ τόσα τοῦ δυνατοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀνήσυχου νοῦ. Καὶ ὅμως θὰ εἶταν ἱκανὸς νὰ γράψῃ ἕνα μουσικὸ ἀριστοῦργημα. Ἀπὸ αὐτὸν δετὶ δῆποτε προσμένω. Ἄν αὐριο μοῦ ποῦν: Ὁ Δανούντσιος σκάλισε κάποιον ἀγαλμα, ζωγράφισ' ἕξοχα μιά εἰκόνα, θὰ τὸ πιστέψω. Γιατὶ πιστεύω στὴν πολυεδροσύνη τῆς δυνατῆς καὶ τῆς ἀνώτερης μεγαλοφυίας του».

Ὅμως ἡ ἱστορία καὶ ἡ λογικὴ μᾶς σπρώχνουνε νὰ καταλάβουμε κάπως τὸ νόημα τῆς τέχνης τοῦ Δανούντσιου πιδ πολὺ ἀπὸ τὴ μεταφυσικὴ τῶν θαυμάτων. Ὁ Riccioto Canudo, τονίζοντας «τὴν ὑπέριστα φραστικὴ καὶ πλαστικὴ δύναμη τοῦ ποιητῆ τούτου», δηλαδὴ sa faculté maitresse, καθὼς θὰ ἔλεγε ὁ Ταίν, μᾶς βοηθᾷ στὸ ξεδιάλυμα τοῦ κόμπου, μὲ ὅλο του τὸ γόρδιο μπερδεμα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἡ ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

Τὸ μεγάλο γιαλό,
τὸ γιαλό τὸ χρυσό,
τὸ γιαλό τὸν ρωτῶ:
Μὴν εἶδε τὴν ἀγάπη μου;

Τὸ γαλάζιο βουνό,
τὸ βουνό τὸ ψηλό,
τὸ βουνό τὸ ρωτῶ:
Μὴν εἶδε τὴν ἀγάπη μου;

Τὸ πλατὺ τὸ χωριό,
τὸ χωριό τὸ λευκό,
τὸ χωριό τὸ ρωτῶ:
Μὴν εἶδε τὴν ἀγάπη μου;

Σ' ἕναν τάφο κρυφό,
ταπεινό, σκοτεινό,
δίχως ἕναν ἀνθό,
καὶ βρῆκα τὴν ἀγάπη μου.

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

ΙΙΔΑ ΒΑΓΓΕΛ

Στὴ ΜΜ.

Σ' ἀποζητοῦσα στὴ ζωὴ καὶ σ' ἤρα στὸ βί-
|βλίω,

Ψυχὴ πλασμένη ἀπὸ κρίνα κι ἀπὸ ἀτσάλι,
Ψυχὴ αἰθερολάμνα κι ὄνειροπετούσα...

ὦ Μοῦσα, ποῦ τὴν ἄρπα κρούς στὰ αἰθέρια
|πλάτια,

ὦ κόρη, ποῦ τὴν ἄρπα ἀκούς ψηλάθε ἀπ'
|τούς αἰθέρες,

Ὀνειρο καὶ πραγματικότητα μαζί, ζωὴ καὶ
|ἦσους,

ὦ Ελα, ὦ, δέομαί σου, ἔλα,
κρούσε τὴν πόρτα μου τὴ σκεβρωμένη,
κρούσ' τὴνε νάνοιχτεῖ νὰ μποῦν τὰ Νιάτα,
τὰ Νιάτα ποῦ τὰποζητῶ καὶ ποῦ τὰ τρέμω...

ἼΙδα Βάγγελ, κόρη τοῦ Βορρά,
τὸ χιόνι στὴν εἰδὴ κι ἂν ἔχεις, μέσα,
τὸ ξέρω, στὴν ψυχὴ σου καίει βουλκάνος
καὶ φλέγομαι θωρώντας σε καὶ στάχτη
σκορπιέται ὅση ζωὴ μοῦ ἀπομένει.
Τί θέλω πιά νὰ ζήσω μιὰ καὶ σ' εἶδα
μιὰ κι ἄκουσα τὴν προσταγὴ σου;

« — Πάντα
ψηλά, καὶ πιδὸ ψηλά, πρὸς τοὺς αἰθέρες,
τὴν ἄρπα τὴν αἰολικὴ νάκούσεις!... Τότε
καὶ μόνο τότε θὰ γενῶ δική σου...
Τότε καὶ μόνο τότε ἡ ἀγκυλιά μου
θὰ σοῦ ἀνοίχτεῖ καὶ μόνο τότε
ἡ Νιότη μου καὶ Νιότη σου θὰ γίνει... »

Παρθένα, ποῦ ὁ ἥλιος τῶ μαλλιώ σου
τὸν ἥλιο τῆς ψυχῆς σου ἀντιφωγγίζει, ἔλα,
ὦ ἔλα καὶ σοῦ ἔστησα τὸ θρόνο
στὸ «Ρόδινο Βασίλειο»... ὦ, ἔλα
κ' ἡ προσταγὴ σου θὲ νὰ γίνει :

— Πάντα
ψηλά καὶ πιδὸ ψηλά, ὡς τὴν κορφή ἀπάνω,
τὴν ἄρπα τὴν αἰολικὴ νάκούσω, τὸ τραγούδι
ν' ἀκούσω τῆς Ἀγάπης, κι ἄς πεθάνω...

Ἐξέδρα Ν. Φ. λήρου 2 7.915.

ΑΛΚΑΙΟΣ

— Ὅλη τὴν πολιτικὴ μας κατάντια κα' ἄφρασε νὰ τὴν
μπούιλιάρει μέσα σ' ἓνα σατυρικό τ. υ. εἰς ἀστικό ὁ Πολ.
Δημητρακόπουλος στὰ φετεινά «Παιαθήγνια». Νὰ το :

«Κανένας ὡς τὰ σήμερα τὸ ζήτημα δὲ λύνει
»κι ἀνοίγει ἡ θύρα τῆς Βουλῆς καὶ πάλι ξανακάνει
»καὶ σκοῦζει ὁ δούστηχο: Λαὸς ποῦ ἴρῃκε τον μπελά του:
»—Ἀνοίξε θύρα τοῦ ληστή καὶ θύρα τοῦ Πιλάτου!»

EDGARD ALLAN POE

ΣΤΟ ΚΑΡΔΙΟΧΤΥΠΙ

Ἄλῃθεια!—νεβρικός—πολύ, παραπλύ, φοβερά νε-
βρικός εἶμουν καὶ εἶμαι ὅμως, γιατί, πῶς μορεῖτε νὰ
πῆτε εἶμαι τρελλός; Ἡ ἀρρώστεια μου ἀπὴ μού-
χεν ὀξύνει τίς αἰστήσεις—δὲ μοῦ τίς χαλασε, ἔδ μοῦ
τίς ἄβλυσε. Καὶ πάνου ἀπ' ὄλες ἡ ἀκοή μου εἶταν ὀξύ-
τατη : ὄλες τίς ἄκουγα τίς ψαλμοῦδιές στὰ οὐράνια, κι
ὄλα τὰκουγα ποῦ γίνονταν στὴ γῆς κι ἄκουγα κι ἀπ'
τὰ ξεχύματα τῆς Κόλασης πολλά ! Πῶς, λοιπόν, στὸ
θεό σας, εἶμαι τρελλός; Ἀκοῦστε, καὶ προσέξτε, πόσο
ἰσόρροπα, πόσο γερά—πόσο γαλήνια μπορῶ νὰ σὰς
τὸ πῶς ὄλο μου τὸ ἱστορικό.

Μοῦναι ἀδύνατο νὰ πῶ πῶς μοῦ πρωτοκατέθηκεν
ἡ ἰδέα· μὰ μιὰ καὶ μοῦρθε στὸ κεφάλι, μάνησυχόσεν
ὄλοένα, μέρα καὶ νύχτα. Σκοπός μου κανείς. Πάθος
—κανένα. Τὸν ἀγαποῦσα ἐγὼ τὸ γέρο. Ποτέ του δὲ
μ' ἀδίκησε. Ποτέ του δὲ μὲ πείραξε, καμμιάν ἀπὸ μέ-
ρους του προσβολῆ δὲν εἶχα δοκιμάσει. Γὰ τὸν πλοῦτο
του ποτέ δὲ μοῦκαψε τὰ στήθη πόθος.

Θαρρῶ εἶταν τὸ μάτι του! Ναι, ναι, ἀπτό, ἀπτό ἡ αι-
τία! Ἐνα ἀπ' τὰ μάτια του ἐμοιαζε σὰ μάτι γύπα—
ἓνα ὠχρογάλαζο μάτι, μὲ μιὰ ψιλοκορδέλα, μ' ἓνα κα-
κόπεπλο ἀπάνουθὲ του. Καθε ποῦ τὸ ἀντίκρουζα μοῦ
πάγωνε τὸ αἷμα· κι ἔτσι, σιγά-σιγά—πολύ βαθμυδικά—
τὸ πῆρα ἀπόφασή μου νὰ τοῦ στερήσω τὴ ζωὴ τοῦ
γέρου—νὰ γλύτωνα γιὰ πάντα ἀπ' τὸ στρίγγλικό του
μάτι.

Λοισόν, ἐδῶ εἶνε τὸ παράξενο. Σεῖς θὰ μὲ παίρνετε
γιὰ τρελλό. Οἱ τρελλοὶ ἐν ξέρουνε τίποτε. Μὰ ἔπρεπε
νὰ μὲ βλέπατε. Θῆξιζε νὰ μὲ βλέπατε μὲ τί νου δού-
λεψα—μὲ τί προφύλαξη—μὲ τί πρόβλεψη—μὲ τί προσ-
ποίηση ἀρχισα καὶ τέλειωσα τὴ δουλειά μου! Ποτέ
μου δὲν ἐδείχτηκα πιδὸ ἀγαθὸς πρὸς τὸ γέροντα, ποτέ
ἐβγενικώτερα δὲν τοῦ φέρθηκα ἀπ' τὴν ἐβδομάδα πρὶν
τόνε σκοτώσω. Καὶ κάθε νύχτα, κατὰ τὰ μεσάνυχτα,
ἔστρβα τὸ μάνταλο τῆς θύρας του καὶ τὴν ἀνοίγα—ἄ,
μὰ τόσο ἀπαλά ! Κι ἔπειτα, δταν τὴν ἀνοίγα ἀσκετὰ
γιὰ νὰ χωρέση τὸ κεφάλι μου μαζί μ' ἓνα φανὸ ὄλο-
κλειστο,μπουλωμένο ἔτσι προσεχτικά ποῦ νὰ τανἰδύνατο
νὰ ξεχυθῆ στὸ δωμάτιο τὸ φῶς του, ἔχωνα τὸ κεφάλι μου
μέσα ! ὦ, θὰ γελοῦσατε χωρὶς ἄλλο, ἂν μὲ βλέπατε
μὲ τί πεινηριὰ τῶσπρωγα μέσα ! Τὸ κινούσα σιγά πιδὸ,
πολύ σιγά, ἔτσι ποῦ νὰ μὴν εἶτανε φόβος νὰ χαλάσω
τοῦ γέροντα τὸν ὕπνο. Ἐκανα μιὰν ὥρα νὰ τὸ περασῶ
ὄλοκληρὸ μου τὸ κεφάλι μέσα ἀπ' τ' ἀνοίγμα ὥστε νὰ
τόνε βλέπω πλαγιασμένο πάνου στὸ κρεβδῆτι του. Ἄ !
—Ἐνας τρελλὸς μικροῦσε νὰ ναι ὡς τόσο κολεβελε-
φτή; Κι ὑπερώτερα, δταν πειὰ τὸ κεφάλι μου βρι-
σκουνταν γιὰ καλὰ μέτρα στὴν κάμαρα, σιγχεζεκπέπαζα
τὸ φανὸ, προσεχτικώτατα—ὦ, ἔτσι προσεχτικὰ—
προσεχτικὰ «γιατὶ τρίζαν τὰ στριψάρια» τὸν ζεμπού-

λωνχ λιγουλάκι, πού μιὰ μόνο ψιλούτσινη άχτιδούλα έπεφτε πάνου στο μάτι του γύπα. Κι άφτό τόκανα έφτά δλόκληρες νύχτες—κάθε βράδι στις δώδεκα άκριβώς—μá πάντα τó μάτι τδρισκα κλειστό· κι έτσι μούταν άδύνατο ν' άποτελειώσω τó έργο μου. Γιατί κείνο πού μ' έρέθιζε έμένα εΐτανε τó Κακό τó Μάτι του γέρου, κι όχι ó γέροντας. Καί κάθε πρωί, με τó ξημέρωμα, θρασύτατα πήγαινα στο δωμάτιό του, και του μιλούσα θαρρετά, κράζοντάς τον εγκάρδια με τόνομά του και ρωτώντας τον πώς πέρασε τή νύχτα. Έτσι, βλέπετε, έπρεπε νά τανε πολύ σοφός και μαντικός, άλήθεια, ó γέροντας γιá νά υποψιάζονταν πώς κάθε νύχτα, άκριβώς στις δώδεκα, τόν επιθεωρούσα ένψ έκοιμούνταν.

Τήν όγδοη νοχτιά τή θύρα τήν άνοιξα με περισσότερη άπ' τίς άλλες φορές προφύλαξη. Του ώρολογιού ó ώροδείκτης φέρνει γύρα γοργότερα παρά πού έκινούνταν έμένα τó χέρι μου. Ποτέ πριν άπό κείνη τή βραδιά δέν έννοιωσα τί πλάτος, τί έχταση είχα σέ δύναμη—τί δξύνοια. Μόλις κι έκρατιούμουν άπ' τή συναίστηση του θριάμβου μου. Νά συλλογιζέσαι πώς είμουνα εκεί έγώ, πώς άνοιγα τήν πόρτα, λίγο—λίγο, κι άφτός, ούτε νά μήν δνειρέφεται τούς μυστικούς μου λογισμούς, τά μυστικά μου τά καμώματα. Πνιχτογελοδσα μ' άφτή μου τήν ίσα· κι ίσως νά μάκουσε—γιατί σάλεψε πάνου στο κρεβάτι του ξαφνικά, σά νά ξυπάστηκε. Τόρα, σεις ίσως θά θαρρέψετε πώς τραβήχτηκα πίσου—μá όχι. Η κάμκρά του εΐτανε μάβρη σάν πίσσα άπό τ' δλόπυκνο σκοτάδι «τά κανάτιχ εΐταν κλειστά άπό φόβο πρós τούς κλέφτες»· κι έτσι είμουνα βέβαιος πώς δέ θά μπορούσεν ó γέρος νά ιδή τó άνοιγμα τής πόρτας, κι έτσι εξακολουθούσα νά τó σκουτώ μέσα τó κεφάλι μου σταθερά, σταθερά.

Πέρασα τó κεφάλι μου μέσα, κι ίσα πού έτοιμαζόμουν ν' άνοιξω τó φανό, όταν τó δάχτυλό μου τó μεγάλο γλύστρισε πάνου στο έξαρτήριό του τó τενεκεδένιο, και πήδηξεν ó γέροντας πάνου στο κρεβάτι του με μιá φωνή: —Ποιός είν' άφτού;

Στάθηκα καρφωμένος, και δέν έδγαλα μιλιá—τσιμουδιά. Ός μιάν δλόκληρην ώρα δέ σάλεψα ούτε τρίχα, και στο μεταξύ δέν τόν άκουσα νά ξαναπλαγιάση. Κάθονταν ακόμα στο κρεβάτι του άφηκραζόμενος—άκριβώς έπως έκανα κι έγώ νύχτα κητέπι στη νύχτα άκούγοντας τις ώρες του θανάτου νά κροτούν άπάνου στον τοίχο. Κάποτες άκουσα ένα βόγγισμα, και τó γνώρισα. Εΐταν τó βόγγισμα του τρόμου του θανάτου. Δέν εΐταν βόγγος πόνου ή λύπης—ά, όχι!—εΐταν ó απόδαθος και ó πνιγμένος ήχος πού ξεσηκώνεται άπ' τά βάθια τής ψυχής όταν παραφορτώνεται άπ' τόν πελώριο και τó μυστηριακό τó φόβο. Τόν είξερα καλά τόν ήχο. Πολλές νυχτιές, τó μεσονύχτι άκριβώς, όταν ó κόσμος όλος έκοιμούνταν, ξεπήδηξε κι άπ' τó δικό μου κόρφο, βαθαίνοντας και πιό πολύ, με τόν τρεμαχτικό του αντίλαλο, τούς τρόμους πού με τάραζαν. Δέγω το; Τόν είξερα καλά. Είξερα

τί αίστάνουνταν ó γέρος και τόν σπλαχνιούμενα, μ' όλο πού στην καρδιά μου πνιχτογέλαγα. Είξερα ότι κοΐτουταν ξυπνητός πάντα άπ' τόν πρώτο λαφρεθόρυθο, σάν είχε στρίψει στο κρεβάτι του. Οι φόβοι του όλο και θά πλήθαιναν. Θά έκανε νά τούς πάρη γι άλογους και παράλογους, μá δέ θά του βολούσε. Θάλεγε τó έαφτού του: «Δέν είναι τίποτε· ó άγέρας μέσα στην καπνοδόχο—κάνα ποντίκι φέρνει γύρα πάνου στο πάτωμα. Κάνα τρειδόνι θά πίπισε καμμιά φορά». Ναι, ναι, θά προσπαθούσε νά παρηγορηθί με τέτοιες υποθέσεις· μá όλα θά τδρισκε μάταια. Όλα του κάκου. Γιατί ó χάρος σιμώνοντάς τονε είχε στηλωθί με τήν πυκνέμαδρή του τή σκιά μπροστά του, και περιτύλιζε τó θύμα. Κι εΐτανε τó πένθιμο βάρος τής άνεπαΐστητης σκιάς πού του προξενούσε τó αίστημα—μολονότι άφτός ούτε είδε ούτε άκουσε—τó αίστημα τής παρουσίας του κεφαλιού μου μέσα στο δωμάτιό του.

Όταν πιά είχα φυλάξει άρκετά, πολύ υπομονητικά, χωρίς νά τόν έχω άκούσει νά ξαναπλαγιάση, άποφάσισα ν' άνοιξω μιá μικρή—μιá πολύ, πολύ μικρή χαραμάδα στο φανό. Και τήν άνοιξα—δέν μπορείτε νά φαντασθήτε πόσο κλεφτάτα, κλεφτάτα—δσο πού έπητέλους, μιá θαμπή άχτιδούλα, σά μιάν άραχνόκλωστη, ξερρίχτηκε άπ' τή χαραματιά κι έπεσε πάνου στο μάτι του γύπα.

Εΐτανε άνοιχτό—πλατειά άνοιχτό—σκύλιασα όταν τó κοΐταξα. Τó είδα πολύ ξεχωριστά—δλόκληρο, ένα θαμπογάλαζο μάτι μ' ένα βρωμέπεπλο άπό πάνου του, πού μεΰφερεν άνατρίχιασμα και σύγκρυσ ως τó μεδούλι των κοκκαλιών μου· μá άλλο κανένα μέρος άπ' τó πρόσωπο και άπ' τó σώμα του δέν μπόρεσα νά ιδώ, γιατί είχα διεπτύνει τήν άχτίδα, ψυχόρμητα σάμπως, ίσα-ίσα πάνου στο διαβολότεπο.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Έστερ' άπό δυό τρία φύλλα θά δημοσιέψουμε ένα άνέκδοτο δήγημα του Λάμπρου Άστέρη (Δ. Καραχαλιού) με τόν τίτλο: «Humanitas».

— Τή συνέχεια του Ξεφυλλίζοντας τά χαρτιά· μου θάχουμε ίσως στο έρχόμενο φύλλο.

— Ό φίλος Γιαννιός μäs έστειλε τά «Σοσιαλιστικά φύλλα» του, τή μηνιατική δηλ. σοσιαλιστική επιθεώρηση πού άρχήνησε νά βγάξει, γομφοντός την ó ίδιος και πολλοί άλλοι συνεργάτες του. Τά «Σοσιαλιστικά φύλλα» είναι γραμένα πέρα πέρα στη δη οτική και πρέπουνε συχαρήμα στο Γιαννιό γιá τήν παληκαριά πού δείχνει νά βγάξει περιοδικό γιá ειδικό σκοπό, και νάν τó βγάξει στη δημοτική, χωρίς νά φοβάται μήπως τον κατηγορήσουνε γιá μαλλαφοκ' έτσι δέν πιτύχει τó σκοπό του. Έλπίζουμε νά υποστηρίχουν τά «Φύλλα» κ' έτσι νά μη δούνε γλήγορα χινόπαρο.

— Ό καλός νέος Γιάννης Δ. Κοκκινάκης, άναγγέλλει τά «Πρώτα τριγούδια» του πού τυπώνονται σέ λίγο. Τό βιβλίό θά ποιλιέται τρεις δραχμές.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ

Τέσσερα βιβλία θά βγούνε — τέσσερα βαγγέλια τῆς ζωῆς. Καί βγήκε τὸ πρῶτο κ' ἔχει τίτλο : *Ἡ συνειδηση τῆς γῆς μου*, κι ἀρχινᾷ ἐτσι, μὲ τούτα τὰ λόγια τὴ βαθυνότητα : «Πότε λοιπὸν θὰ δώσουμε μιὰ νέα ἔννοια σ'τὴ ζωὴ καὶ μιὰ κυβέρνηση στὸ Χάος;» Καὶ τὴ νέα ἔννοια ἔρχεται νὰ μᾶς τὴ δώσει ὁ Πιητής μὲ τὸ ἀριστοκρατικὸ — γιατί μόνο ἐτσι μπόρει νὰ χαρακτηρίσει κανεὶς τὸ ἐκδοτικὸ αὐτὸ καλλιτέχνημα—βιβλίο του.

Ἰλιγγος σὲ πιάνει ἀπὸ τίς πρώτες πρώτες σελίδες του. Ἰλιγγος ἀπὸ τίς πολλῆς καὶ ἀπανωτῆς καὶ δυνατόχρωμες μὰ κι ὀλοζώντανες εἰκόνες του — εἰκόνες ὄλες παρμένες ὀλοῖσα ἀπὸ τὴ ζωὴ. Βλέπει ὁ Ποιητής, μὰ τὸ δίνει τόσο δυνατὰ καὶ τόσο ὑποβλητικὰ τὸ ἔτι βλέπει, πὸς σὲ κάνει νὰ βλέπεις καὶ σύ, δημιουργῶς πὸς μεταβάλλει σὲ δημιουργὸ τὸν ἀναγνώστη του.

Δὲ ζήτησα κεντρικὴ ἰδέα, δὲ ζήτησα φιλοσοφίες, δὲ ζήτησα τίποτε ἀπὸ τὸ ἀριστοκρατικὸ αὐτὸ βιβλίο. Ἀφῆθηκα στὴ γητεῖα καὶ στὸ θάμπος τῶν εἰκόνων του, ὅπως ἐκεῖνος πὸς ἐκπλωμένος σὲ βράχο ἐρημικὸ κι ἀκούγοντας τὸ τραγοῦδι τοῦ κυμάτου παρασέρνεται μὲ τὸ πὸς ἀκούει καὶ δὲν τοῦ περνᾷει κανὲν ἀπὸ τὸ νοῦ νὰ πιᾶσει νὰ ψυχολογήσει καὶ νὰ δικαιολογήσει τὸ μεθῆσι του. Ἔτσι καὶ γώ, ὡς τὴν ὥρα, μεθισμένος ἀπὸ τὸ Σειρήνιο τραγοῦδι πὸς ἄκουσα, δὲν τᾶποθυμῶ νὰ βγῶ ἀπὸ τὸ μεθῆσι μου καὶ νὰ καταπιαστῶ σχολαστικὴ ἀνάλυση τοῦ βιβλίου.

Αὐτὸ ἴναι ἡ ποίηση; Μπορεῖ νᾶναι κι ἄλλο, μὰ κι αὐτὸ ποίηση εἶναι, καὶ ποίηση μεγάλη μάλιστα. Ἔτσι μοῦ μίλησε ἡ ψυχὴ μου σάν ἔφτασα στὸ τελευταῖο στίχο κ' ἔκλεισα τὸ βιβλίο. Καὶ ποιητῆς του; . . . Ὁνομα στὸ βιβλίο δὲν εἶναι κανένα τυπωμένο. Μὰ τί μ' αὐτό; Καὶ στὴν πρώτη σελίδα νὰ μὴν ὑπάρχανε χειρόγραφα τὰ λόγια : «Μὲ πίστη, τὸ στέλνει ὁ Σικελιανὸς», πάλι, διαβάζοντάς το κανεὶς θάλεγε : «Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι γραμμένο ἀπὸ τὸ Σικελιανό, γιατί μόνο ὁ Σικελιανὸς μπορεῖ καὶ γράφει τέτια βιβλία». Ὁ ποιητῆς πεῦγραψε τὸν «Ἀλαφροῦσκιωτο» καὶ τὸς ἄλλ' ἀκόμα μεγαλόπνοα ποιήματα, μὲ τὸ βιβλίο του αὐτὸ ἀνεδαίνει ψηλά, πολὺ ψηλά, ζυγώνει, ἂν δὲν ἔφτασε κίβλας, τὴν Ἐλυμπία κορυφῆ. Αὐτὴ ἴναι ἡ ἀλήθεια κ' ἔχει χρέος, ὅποιος τήνε κατέχει, νὰν τὴ λέει ἀδίσταχτα.

Σὰ βγούνε κ' οἱ ἄλλοι τρεῖς τόμοι, πὸς τᾶρα τυπώνονται, κ' ἔχει κανεὶς ὀλακερο τὸ ἔργο μπροστά του, τότε θὰ μπορεῖ, κρινοντάς το συνολικά, νὰν τοῦ δώσει τὸν κατάλληλο χαρακτηρισμὸ καὶ νὰ ὑπεδείξει ἀκόμα καὶ τὴν ἀποστολὴ του. Γιατὶ ὁ «Πρόλογος στὴ Ζωὴ» ἔχει κι ἀποστολή. Κ' ἡ ἀποστολὴ του εἶναι πλατιά· ὀχι μόνο νὰποδείξει τὴ συγγένεια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ψυχῆς μὲ τὴ σημερινή, οὔτε νὰ φέρει μὲ τόση ζωντάνια μὰ καὶ μὲ τόση μάλιστα τὴν ἀρχαία ζωὴ στὴ σημερινὴ ἀντίληψη, οὔτε νὰ σφιχτεδέσει μὲ χρυ-

σὲς κλωστῆς τὴν ἀρχαία σκέψη μὲ τὴ συγκαιρίτικη ἑλληνικὴ σκέψη. Ἡ ἀποστολὴ του, εἴπαμε, εἶναι πὸς πλατιά. Κ' ἡ ἀποστολὴ του θὰ φανεῖ ὀλακάβαρη σὰ βγεῖ κι ὁ τελευταῖος τόμος.

Ποῖος ξέρει τί καινούριες καὶ μεγάλες κατάπληξες καὶ τί δυνατῆς καὶ μεγάλες ψυχικῆς συγκινήσεις μᾶς περιμένουν! . . . Γιατὶ ἀπὸ ἕνα Σικελιανὸ ὄλο καὶ μεγάλα πρέπει κανεὶς νὰ περιμένει.

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ

ΚΟΜΝΙΩΤΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ

Ρ

Ἔφυγες ἀπὸ κοντά μου. . .

Ἄναεῖτρησα τὸ μακρινὸ δρόμο πὸς φιδόζωνει τὸ βουνό, καὶ βουρκώσανε τὰ μάτια μου.

Ἐἶχε δέσει κόμπο ἡ καρδιά μου.

Κ' ἔφεβγες ἀπὸ κοντά μου . .

Ζεστὸ κρασί ἔτρεχε μέσα στὲς φλέβες μου.

Μιὰ ψιλὴ φωνὴ τρυπάνισε πέρα ὡς πέρα τὸ σῶμα μου κ' ἕνας στεγνὸς παλμὸς χαμένου ἀντίλαλου ξεφύχθηκε ἀπάνω στὰ ἔβρα μου. «Θεὸς πεθαίνει» μοῦ εἶπε μυστικὰ στάφτι κάπιο κῆμα τοῦ αἰθέρα.

Θυμᾶμαι πὸς μιὰ φορὰ μοναχὰ γύρισες νὰ ἴδεις πῶς.

Ἡ ἀγγελούση πὸς ὀδηγοῦσε τὸ κορμί σου χάμιζε στὴ ματιὰ σου—ὡ μυστήριω— κάτι ἀπὸ τὴ γλύα τῆς γυναικάς πὸς λαχταρεῖ νὰ κάμει παιδιὰ.

Καὶ γώ πὸς ἤθελα νὰ γλύψω σὰ φλόγα τὰ κάλλη σου, δὲν κρατοῦσα τὰ δάκρυά μου.

Σ

Τὶ βροχὴ κατακλυσμός! Καὶ τί ἄνεμος!

Πλημμυρίσανε οἱ δρόμοι τῆς Ἀθήνας.

Βλέπω ἀπὸ τὸ παράθυρό μου κάτι φουτωμένες ἀκακίες πὸς τις τρεῖζει ὁ ἄνεμος, καὶ μοῦ φαίνονται σάν κοτούλες πὸς τινάζουνε τὰ φτερά τους.

Τὸ ρέμα κατεβάζει πέτρες καὶ λάσπη.

Κατεβάζει ὅτι ἔχει πετάξει μπροστά στὰ μαγαζάκια του τῆς γειτονιάς ὁ τεχνίτης, καὶ σέρνει λογῆς λονῆς παιχιδάκια πὸς εἶχανε ἀραδιασμένα μπρὸς στὴν πόρτα τους τὰ παιδιὰ τῆς φτωχολογιάς.

Ἡμένα ἡ νεροποντὴ δὲ μὲ τσακίζει, οὔτε μὲ ρημάζει. Μὲ κάνει νὰ ρίχνω τὴ ματιὰ μου ἀπάνω ἀπὸ τίς σκεπτῆς τῶν σπιτιῶν, κι ἀπὸ τίς βουνοκορφῆς ἀκόμα.

Θυροῦ πὸς πέρα βρίσκονται οἱ γενναῖοι καὶ οἱ μεστωμένοι. Πὸς πέρα εἶναι οἱ χῶρες οἱ ὀμορφες καὶ οἱ ἀρχοντικῆς.

Πὸς πέρα ἐκ' ἔφρασε νὰ σκεφτόμουν καὶ νὰ δοῦλεβα γιὰ τοὺς ἀγαπημένους μου.

Ἐ-εἶ δὲ θα βρῶνται ἀθρόοποι νὰ κάθονται κουλουρασμένοι αἰ νὰ ρωτιοῦνται «ποῖος εἶμαι;»

Ἴσως νὰ μὴ βί ἔχει ἔτσι ἐκεῖ.

Καὶ ὀμως πόσοι θὰ περιμένουν νὰ σταθῆ τὸ νερὸ γιὰ νὰ βγοῦνε νὰ ψ ξουνε μῆπως σβύσανε τὰ χνάκια τους στὸ δρόμο πὸς ἀπὸ χρόνια τῶα περπατοῦνε βλέποντας μπροστά τους μοναχὰ!

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

✠ ΣΤΙΓΜΕΣ ✠

Οί σίχοι μου είναι τὸ θολὸ παλιᾶς βροχῆς νερὸ
 μὲς σὲ λακκάκια,
 μὰ στὰ βαθιὰ θὰ πάει τῆς γῆς μιά μέρα λαγαρὸ
 νὰ σμίξῃ ἄλλα ὀλόλαμπα στὶς νεροφλέβες ρυάκια.

ΚΑΙΡΟΙ ✠ ✠ ✠

Νὰ μὴν περνᾶς, ἠλιόπλαστη δική καλακαιριά.
 Στὸ ἀλώνι, στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ ὅπου δουλιᾶς λημέρια,
 πανιοῦ βωμοὶ στὸν Ἔρωτα, κ' ἡ νιότη μας ἴερεια.
 Ξυπνάει, ὦ πόθοι, τραγοιδάει τὸ κύμα κ' ἡ στεριά.

Κι' ἄς φεύγ' ἡ συγνεφόντυτη καὶ ξένη χειμωνιά
 μὲ τὶς πικρὲς βροχάδες τῆς καὶ τ' ἄχαρά τῆς κρύα
 μόνο νάφισῃ ἀτέλειωτη καμιὰ παλιὰ ἱστορία
 ποὺ νὰ μᾶς ξαναλέῃ ὁ παπούς, τὰ βράδια, στὴ γωνιά.

✠ ✠ ✠ ΝΙΟΒΗ

Ἐδὼ τὸ πράσινο δροσιᾶς γιορτὴ κι ὦς πέρα
 δροσιᾶς γιορτὴ τὸ πράσινο· μὰ τὸ ἀντισκόβει
 στὴ μέση μιά λεύκα ξερὴ ποὺ ὅλη τὴ μέρα
 τοῦ ἠλιοῦ τὰ βέλη δέχεται ἀσάλευτα, — Νιόβη.

Κι ὅλη τὴ νύχτα στὸν ψιλὸ καμπισιο ἀγέρα,
 σὰ νὰν τὴ δέρνουν τῆς ἀνάμνησης οἱ φόβοι,
 δέησην ὑψώνει θρηνηρὴ καὶ κλαίει ἡ μητέρα,
 κλαίει τὰ χαμένα τῆς παιδιὰ, τὰ φύλλα, ἡ Νιόβη!

ΕΞΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ✠ ✠ ✠

Τώρα ποὺ ἀτλώνεται παντοῦ μιά ὀλυμπικὴ γαλήνη,
 σάβανο θεῖο γιὰ τὴ θαντὴ τῆς νικημένης μέρας,
 τὰ ὄνειρα πόθοι γίνονται καὶ ὁ πόθος εἶναι ἡ κρήνη
 ποῦ ῥεεῖ κι ἀνθοῦν οἱ προσευχὲς στὸν κῆπο τῆς Χιμαίρας
 — «Ἐστὶ νάπλωσῃς κάποιες καὶ γύρο μου, ἐσὺ λήτῃ,
 τὸν ἴσκιό τέτοιας δυσμικῆς χειμερινῆς γαλήνης,
 ὄλ' ἡ ζωὴ καὶ ἡ δόξα τῆς νὰ γίνουν παραμῦθι
 γιὰ μένα, καὶ ὅσες ὄρεξες, ψυχὴ μου, ἐντὸς σου κλείνεις»

✠ ✠ ✠ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Ἦρθε ὁ βοριάς, ἦρθε ὁ νοτιάς, ἦρθε κ' ἡ στρίγγλα ἡ
 (μπόρα!

Δέντρο, ποιὰ μοῖρα προστατευτικὴ σὲ παραστέκει
 γιὰ νὰ ξεγράψῃ πάντοτε τοῦ ὀλέθρου σου τὴν ὥρα;
 — Ἐσένα τῶμα καυτερῶ νάρθηξ, ἀστροπελέκι.

Η ΖΩΗ ✠ ✠ ✠

Ποιὸς νὰν τὰ φύτεψῃ τὰ λούλουδα
 στὸ ξεχασμένο κοιμητήρι,
 ποιὸς σὰν τὰ πότιζε τὰ λούλουδα
 μὲ τῆς στοργῆς τὸ ποτιστήρι;
 — Ἡ μάνα ἡ θλίψη ποὺ ἔρχεται
 πονηρὸ καὶ βραδινὸ
 μᾶς θρέφει μὲ τὰ δάκρυα τῆς,
 δροσιᾶς στάλαγμ' ἀχνό.

Ποιὸς τὰ ξερίζωσῃ τὰ λούλουδα
 στ' ὀλανθισμένο κοιμητήρι,
 ποιὸς τὰ παράριξε τὰ λούλουδα
 ἔτσι, στὴν μπόρα, στὸ λιοπύρι;
 — Ἡ μάνα ἡ θλίψη πέθανε
 κ' ἦρθε ἡ χαρὰ ἡ μητεριά,
 μᾶς πάτησε, μῆς ἔκοψε,
 μᾶς πέταξε μακριά...

✠ ✠ ✠ ΓΥΡΩ ΣΤΟ ΚΑΝΤΗΛΙ

Καὶ θὰ σὲ πάη
 καὶ νὰ! σὲ πῆρε
 στάδεια τῆς δίχτινα,
 καντήλι, ἡ σκέψη
 μου ἡ χριστιανή.
 Στὸ φῶς τοῦ ὀλόγυρα
 χορὸ στήνει,
 σὰν ψυχὴ νύχτια,
 κι ἄς ἔλεφετε μέσα
 τοῦ νὰ καῖ!
 Μά, εἰδωλολάτρισσα,
 μάϊσα ἡ καρδιά μου
 σιβυλλική,
 τῆς πίστες τὰ ὄνειρα
 σωρὸ θάβει·
 θεῖο φανέρωμα,
 τῶνειρο στὰ ὄνειρα,
 καρτερεῖ:
 τὸ χέρι ποὺ ἔρχεται
 καὶ τὸ ἀνάβει.

ΕΝΘΥΜΗΣΗ ✠ ✠ ✠

Οἱ τόποι καὶ οἱ καιροὶ καὶ οἱ ἀνθρώποι.
 Ὅλους τοὺς παίρνεις τὸ κατόπι,
 σκέψη, σὲ φέρνουν καὶ τοὺς πᾶς.
 Καρδιά, ἐσὺ στέκεις: ἀγαπᾶς.

Καὶ τὶς ἀγάπες σου ἔχεις στήσει
 σὲ μιά χωριάτικη μιά βρύση,
 σὲ μιά βραδιά βροχερῶπῃ
 καὶ σὲ μιά κόρη—ποιὸς νὰ πῆ!

Κ' ἡ κόρη χαμηλοβλεπούσα
 (κ' ἐγὼ ἀπὸ κεῖ τυχαῖα περνοῦσα)
 βράδι, ἓνα βράδι νοτερό,
 στὴ βρύση πάει γιὰ νερό.

Πάει γιὰ νερό—κι ἀκόμα πάει
 καὶ πάντα μέσα μου περνάει
 σὰν ἀπ' τὴ στράτα τὴ στενή
 λὲς νὰ ἔσπασέ τῆς τὸ σταμνί;

Ὡχ, τὸ σταμνί τὸ τσακισμένο
 σὲ τῆθια μου κρατᾶω κλεισμένο,
 τὸ κλαῖν ἡ βρύση καὶ ἡ βραδιά
 μὰ ὄχι κ' ἡ κόρη, ἐσεῖ καρδιά.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης : Δ. Π. Τ. ΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝ
Συνδρομὴ χρονιαία : Δρ. 20.
Βρίσκεται στὸ βιβλιοπωλεῖο Γ. Βασιλείου (ὁδὸς Σταδίου 42

✻ ✻ ✻ ΣΤΕΡΝΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

Ἄχ, κ' ἡ Ἑλλάδα κ' ἡ Φραγκιά κ' ἡ χώρα τοῦ Σουλτάνου
μητέρες μου εἶναι πολυαγάπητες· μὰ ἐνὸς τσιγγάνου
δὲ λείπει νὰ σβῶση μέσα μου ἡ κοσμογυρίστρα ὁρμή·
καλὴ πατρίδα ὅπου χαρὰ κ' ἐλεύθερο ψωμί.

Πάω μὲ τῆς συννεφιάς τὸ ἄστατο γύρισμα· καὶ ἀπλώνω
φερὰ γιὰ ρίξες στὴ στεριά, στὴ θάλασσα παννί.
Ψυχὴ, καρδιά, καὶ πουλί, μὴν ἄγκυρα στὸν πόνο
θαυθῆ καιρὸς ἀσάλευτη νὰ ρίξῃς πιά κ' ἐσύ.

Καὶ τότε ἄς εἶναι νύχης· μὰ ζοὴν ἐξαυλωμένη
σάμπως ἀπ' τὸ πολὺ τὸ φῶς ποὺ ὅλα τὰ πάντα δένει
στὸ ἑλληνικὸ τὸ χῶμ' αὐτὸ, φωτὸς κι αὐτὸ πηγῆ—
καὶ τότε ἄς εἶναι τάφος μου ἡ ἀγαπημένη γῆ.

ΣΤΕΝΑΓΜΟΣ ✻ ✻ ✻

(STEPHANE MALLARMÉ)

Ἄχ ἡ ψυχὴ μου, ἐσὺ ἀδερφή, πᾶει πρὸς τὸ μέτωπό σου,
ποὺ ἓνα χυνύπωρο νείρεται κεῖ κοκκινωπό,
καὶ πρὸς τὸ πλανερό νεφέλωμα τῶνε ματιῶ σου
ἄχ ἡ ψυχὴ μου πάει, ἐσὺ ἀδερφή, πῶς νὰ σ' τὸ πῶ·
σὰ συντριβάνι νὰ στενάξῃ πρὸς τὸν Οὐρανό!—
πρὸς τὸ χλωμὸ δατωβριάτικο οὐρανὸ ποὺ καθρεφτίζει
μὲς· στίς πλατιὲς δεξαμενὲς τὴν κορὰ του ραθυμιά
κι ἄφινει, πάνου στὰ νεκρὰ νερὰ ὡς ἀγογουρίζει
καὶ σέρνεται ἡ στερογὴ ἀγωνία τῶν φύλλων ἡ βαριά,
ἀφίνει ὁ ἥλιος νὰ συρθῆ σὲ μιὰ γραμμὴ μακριά.

1913

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ λοιπόν. Καὶ μπορεῖ νὰ κολουθῆ-
σει καὶ δεύτερο καὶ τρίτο. Μπορεῖ καὶ δέκατο. Μιὰ
καὶ πάει τὸ κακὸ τὸν κατήφορο, τίποτε δὲν τὸ στα-
ματάει. Νά, ἡ εὐκαιρία νὰ δοκιμαστῆ μιὰ καὶ καλὴ ὁ
Ἑλληνικὸς ὁ λαὸς ἂν εἶναι ἀξίος ναυτοδιοικεῖται ἢ νὰ
σκύψει τὸ στέροχο του στὴν πολιτικὴ του σκλαβιά. Καὶ
γι' αὐτὸ, τὸ πραξικόπημα τὸ θέλαμε πλατύτερο. Ὅχι
ἀ ν α β ο λ ῆ, μὰ δ ι ἄ λ ο σ η λαχταρούσαμε. Καὶ τότε
ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἂν ἔστειλε κ' ἓνα μονάχα ἀντιβε-
νηξελικὸ βουλευτὴ, στίς καινούριες ἐκλογές θαν τοῦ ἄ-
ξιζε νὰ γυρίσει τὰ καπούλια του καὶ νὰ δεχτῆ ἀγόγ-
γιστα τὸ κνοῦτο.

ΠΙΑΤΙ σήμερα, κεῖ ποὺ τὰ σπρώξανε τὰ πράματα,
Βενιζελισμὸς θὰ πῆ πολιτικὴ λευτεριά καὶ
ἀ ν τ ι β ε ν ι ζ ε λ σ μ ὸς τὸ ἀντίθετο. Κι ὁ Ἑλλη-
νικὸς λαὸς πρέπει νὰ μεταμρφωθῆ πέρα πέρα σὲ Βε-
νιζελικὸ ἂ θέλει τὴ λευτερία του.

ΜΑ κι ὁ Βενιζέλος, ἂν ἔρθῃ, ποὺ σίγουρα ἀργὰ ἢ
γλήγορα θαρθεῖ στὰ πράματα, πρέπει τὴ γροθιά νὰ
τὴν ἀντικαταστήσει μὲ πελέκι. Ἐχει τέτοιο κευράγιο·
Ἄν δχι, ἄς τὸ δηλώσει ἀπερίφραστα, γιὰ νὰ πάμε νὰ
περάσουμε μοναχοὶ μας στὸ λαιμὸ μας τὴ θηλειά.
Ἐποχὴρσες καὶ μελοζαχαρώματα κι ἀμφιβολίες,
νὰ ποὺ μᾶς φέρανε. Ἄν ἀπ' τὴν ἀρχὴ δούλευε τὸ πε-
λέκι δὲ θὰ μᾶς βάραινε ἡ σημερινὴ κατάντια μας.

“ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΙΔΙ,

Τὸ καινούριο ρομάντζο τοῦ ΚΩΣΤΑ ΠΑ-
ΡΟΡΙΤΗ, ποὺ θ' ἀρχινήσουμε νὰ δημοσι-
εύουμε ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο φύλλο, εἶναι ἡ θλιβερὴ
ἱστορία ἐνὸς δασκάλου, τοῦ Ἀλέξη, ποὺ μὲ τὸν
πόθο γιὰ μιὰ πλατειὰ ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ
ἀναγέννηση ποὺ τοῦ πλημμυρίζει τὴν καρ-
διά, μπλέχεται στὰ δίχτυα μιᾶς αἰσχροῦς ἐκ-
μετάλλησης· ποὺ δὲ σέβεται τίποτα, ποὺ δὲν
πιστεύει ἀληθινὰ σὲ τίποτα, ποὺ ὅλα τὰ θεω-
ρεῖ νόμιμα μπρὸς στὸ κέρδος, κι αὐτὸς τὸ
μεγάλο, τὸ ἀθῶο, τὸ ἀνύποπτο παιδί, γίνε-
ται το τραγικὸ θῦμα γιὰ νὰ πατήσουν ἄλλοι
ἀπάνου του καὶ νάνεβοῦν εὐκολα, ἐνῶ αὐτὸς
συντριμένος, ἀπογοητεμένος, βλέπει τὸ ὀ-
νειρό του νὰ ξεφυλλίζεται καὶ τὰ ἰδανικά
του νὰ κυλιοῦνται στὸ βουρκο.

Γύρω στὴν ἀπλή αὐτὴ ἱστορία ὁ Παρο-
ρίτης μὲ τὴ δυνατὴ πέννα του βρίσκει τὴν
εὐκαιρία νάναπτύξῃ ὅλο τὸ περιγραφικὸ καὶ
ζωγραφικὸ ταλέντο του σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ
ἐπεισόδια καὶ εἰκόνες ἀπὸ κείνες ποὺ μόνο ὁ
συγγραφεὺς τοῦ «Στὸ Ἄλμπουρο» ξέρει νὰ
δημιουργεῖ. Ζωντανός, ἀληθινὸς ὅπως σὲ ὅλα
τὰ ἔργα του, ἔτσι καὶ σὲ τοῦτο ὁ Παρορίτης,
μὲ τὸ λεπτὸ ὕφος του, ποτισμένος ἀπ' τὴν
κοινωνιστικὴ ἰδεολογία, μᾶς χαρίζει σελίδες
σπαρταριστὲς ποὺ δείχνουνε ὅλη τὴν κοινο-
νικὴ μας σαπίλα, ὅλη τὴν ψευτιά ποὺ σὲ
δαύτη στηρίζεται τὸ πολιτικὸ μας οικοδό-
μημα.

Ὅ,τι πρέπει ξεχωριστὰ νὰ τονίσουμε εἶναι
πῶς καὶ σὲ τοῦτο τὸ ἔργο ὁ Παρορίτης δὲ
δείχτηκε μόνο Ρωμὸς μὰ καὶ ἄθροπος ποὺ
βλέπει τὰ πράματα ὄξω καὶ πέρα ἀπὸ τὸ
στενὸ ἐθνικὸν ὄριζοντα. Ἐτσι «ΤΟ ΜΕΓΑ-
ΛΟ ΠΑΙΔΙ» δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα Ρωμαϊ-
κο ρομάντζο, μὰ κ' ἓνα ἀληθινὸ, δυνατὸ ἄ-
θρώπινο ἔργο.

Ἐλπίζουμε πῶς οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νου-
μᾶ» θὰ συμφωνήσουν πέρα γιὰ πέρα μαζί
μας ἅμα διαβάσουν τὸ δυνατὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ
μοναδικοῦ μας δηγηματογράφου, ποὺ ἀρκετὰ
ἀπὸ τὰ δηγήματά του ἔχουνε μεταφραστῆ
καὶ σὲ ξένες γλώσσες.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΓΟΥΓ'ΙΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ

Ο ΟΘΕΛΛΟΣ

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ

2—

ΝΑΥΤ. Πρὸς τὴ Ρόδο ὁ στόλος

ἽΟ Τουρκικὸς κάνει παννιά. Ἐνα τέτοιο

Μήνυμα μοῦ παράγγειλε νὰ φέρω

Στὸ κράτος ὁ κύρ Ἄγγελος.

ΔΟΥΚ. Τί λέτε

Πάνου σ' αὐτὴν τὴν ἀλλαγὴ;

ΠΡΩΤ. ΓΕΡ. ἽΟ ὀρθὸς λόγος,

Ἐετάζοντες, ἀδύνατο τὸ κρίνει:

ἽΑπατηλὴ παράστασι εἶναι μόνο

Γιὰ νὰ τραθᾶ τὸ δλέμμυ μς. ἽΑνίσως

Σκεφτοῦμε πόσο ἀξίζει γιὰ τὸν Τοῦρκο

ἽΗ Κύπρο, κι' ἂν θελήσουμε μονάχα

Νὰ νοιώσουμε πῶς πλειότερο ταιριάζει

Στὸν Τοῦρκο ἢ Κύπρο παρὰ ἢ Ρόδο, τότες

Θὰ ἴδουμε ποῦ εὐκολώτερα μπορεῖ

Νὰ τήνε πολεμήσει, εἰ δὲν εἶναι

ἽΟχυρωμένη τόσο καὶ τῆς λείπου

Τελείως τὰ κάστρα ποῦ τὴ Ρόδο ζώνουν.

Καὶ θε νὰ λογαριάσουμε, ἂν σκεφτοῦμε,

Τὸν Τοῦρκο τόσο ἀδέξιο γιὰ ν' ἀφήσει

Γιὰ τὸ ὕστερο δ,τι πρῶτο τὸν ταιριάζει,

Τὸ ὠφέλιμο καὶ τὸ εὐκολο ἀμελῶντας,

Καὶ νὰ ξυπνήσει ἀνέφελους κιντύνους;

ΔΟΥΚ. ώΟχι, στὴ Ρόδο δὲν πηγαίνει, βέβαια.

ΠΡΩΤ. ΑἸΩΩΜ. ἽΥπάρχουν κι' ἄλλα νέξ.

ἽΕρχεται ἕνας μαντατοφόρος.

ΜΑΝΤΑΤ. Οἱ ώΟθωμκοί,

Προσκυνημένοι Κύριοι, πρὸς τὴ Ρόδο

ἽΕγύρισαν τὴν πλώρη κ' ἐνωθησαν

Με μιὰ δεύτερη ἀρμάδα στὸ ταξίδι.

ΠΡΩΤ. ΓΕΡΟΥΣ. Τὸ πρόσμενα.—Κι' αὐτὰ τὰ πλοῖα
[πόσα εἶναι;

ΜΑΝΤΑΤ. Κάπου τριάντα. Τώρα γέρνουν πίσω,

Καὶ πρὸς τὴν Κύπρο φανερὰ ἀρμενίζουν.

ἽΟ ἀρχοντας ὁ Μοντάνος, ὁ γενναῖος

Καὶ πιστὸς ὕπηρέτης σας, σὰς στέρνει

Αὐτὸ τὸ νέο μὲ τὰ σεβάσιματά του,

Καὶ σὰς παρακαλεῖ νὰ τοῦ πειστεῖτε.

ΔΟΥΚΑΣ. Λοιπὸν αὐτὸ εἶναι βέβαιο, πρὸς τὴν Κύπρο.

Εἶναι στὴ χώρα ὁ Μάρκος ὁ Λουίκος;

ΠΡΩΤ. ΓΕΡΟΥΣ. Εἶναι στὴ Φλωρεντία.

ΔΟΥΚΑΣ. Μηνύσετέ του

ἽΑμέσως, ἀπὸ μέρος μας, νάρθει.

ΠΡΩΤΟΣ ΓΕΡ. Νὰ κι' ὁ Βραβάντιος κι' ὁ γενναῖος ὁ
[Μαῦρος.ἽΕρχονται ὁ Βραβάντιος, ὁ ώΟθέλλος, ὁ Γιαγός,
ὁ Ροδρίγος καὶ ἀξιωματικοί.ΔΟΥΚΑΣ. Γενναῖε ώΟθέλλο, θε νὰ δεῖς ἀμέσως
Δουλειὰ μὲ τὸν κοινὸν ὀχτρό, τὸν Τοῦρκο.

(Στὸ Βραβάντιο).

Δὲ σ' εἶδα κκλῶς ἤρθε, Κύριε ἀπόψε

Βόηθειο κι' ὀρμήνεια ἤθέλαμε ἀπὸ σένυ.

ΒΡΑΒ. Κ' ἐγὼ ἀπὸ σὰς. ἽΗ χάρη σου, Κύριέ μου,

ἽΑς συμπαθᾶ. Οὔτε ἢ θέτη μου ἀπ' τὴν κλίνη,

Οὔτε οἱ δουλειές ποῦ ἀκούω δὲ μ' ἐσηκῶσαν,

Κ' ἢ ἐγνοῖς γιὰ τὸ κοινὸ δὲ μὲ ταραίζει,

Γιατί ἔχει τὴν ὀρμὴ ἢ δικὴ μου ἢ πίκρα

Τοῦ νεροῦ ποῦ ἀπ' τὴν ἔκπαρση ξεσπάει,

Καὶ κάθε πόνον ἄλλον κκατπίνει

Καὶ τότε πνίγει κ' εἶναι πάντα ἢ ἴδια.

ΔΟΥΚ. Γιατί; Ποιὸς εἶναι ὁ λόγος;

ΒΡΑΒ. ἽΗ ἀκριδὴ μου

ἽΗ θυγατέρα!

Ο ΔΟΥΚΑΣ καὶ ΟΙ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΕΣ. Πέθανε;

ΒΡΑΒ. Για μὲνα

Πέθανε! τὴν κκανέτην, μοῦ τὴν κλέψαν!

Μὲ γιατρικὰ καὶ ξόρκια, ἀγορασμένα

ἽΑπὸ ἀγύρτες, μοῦ τὴν ἐξεμυλίσαν

Τι ἢ φύση τόσο ἀνόητα δὲ μπορεῖ

Χωρὶς μαγεῖες νὰ γελαστεῖ. Δὲν ἦταν

Τυφλὴ ἢ τρελλὴ κ' ἐλάττωμα δὲν εἶχε.

ΔΟΥΚ. ώΟποῖος κι' ἂν εἶναι αὐτὸς ποῦ μ' ἔργα τέτοια

Τὴν κόρη σου ξεγέλασε, καὶ σένα

Σοῦ τὴν ἐπήρε, ἐσὺ θε νὰ δικάσεις

Γ' αὐτόν, στὸ αἰμκτερὸ βιβλίο τοῦ νόμου

Τὴν ἀπονη ποινὴ του, δπως θελήσεις.

ΒΡΑΒ. Εὐχαριστῶ τὴ χάρη σου μὲ σέδκς.

ἽΕδῶ εἶναι αὐτὸς. Τοῦτος ὁ μκδρος εἶναι,

Ποῦ γιὰ δουλειές, ὡς φαίνεται, τοῦ κράτους

Τὸν ἔφερε ἐδῶ τώρα ἢ προσηγγὴ σας.

ΔΟΥΚ. καὶ ΓΕΡΟΥΣ. Πολὺ μὰς κκακοφαίνεται.

ΔΟΥΚ. (στὸν ώΟθέλλο). Καὶ σὺ

Τι ἔ' ἀπαντήσεις γιὰ ὑπεράσπισή σου;

ΒΡΑΒ. Τίποτα, γιατί εἶναι ἔτσι.

ΟΘΕΑ. Κραταίοι,
 Προσκυνημένοι και σεβάσμιοι, Κύριοι,
 Τῶντις κκαλοὶ κ' εὐγενικοὶ μου ἀφέντες,
 Ἄληθινό είναι πῶς τὴν κόρη ἐπήρα
 Τοῦ γέρου αὐτοῦ. Παντρέφτηκα μ' ἐκείνην.
 Ὅλο τὸ φταίξιμό μου αὐτὸ είναι μόνο,
 Αὐτὸ είναι τὸ ἀπλωμά του. Τραχὺς εἶμαι
 Στὴν ὁμιλία· τὸ χάρισμα δὲν ἔχω
 Γλυκόλογα νὰ πλέκω στὴν εἰρήνη,
 Τὶ ἀπ' ὅταν εἶχαν μόνο ἑπτὰ χρονῶν
 Μηδούλι, αὐτὰ τὰ μπράτσα, ἴσαμε τώρα,
 Ἐδῶ κ' ἐννιά φεγγάρια ἀπάνου κάτου,
 Τὴν πλιὸ ἀκριθὴ τους δὴναμη ἐξοδιάσαν
 Στὰ στρατόπεδα. Ξέρω νὰ μιλῶ
 Γιὰ τὸ μεγάλον κόσμον λίγο μόνο
 Περισσότερο παρὰ ὅσο μὲ πολέμους
 Καὶ μάχες ἔχει σκέσι· καὶ γιὰ τοῦτο
 Λίγο μπορῶ νὰ βοηθηθῶ μιλῶντας
 Γιὰ τὸν ἐαυτὸ μου. Ἀλλὰ γιὰτι γνωρίζω
 Πόσο μακρόθυμοι εἴσαστε, μπροστά σας
 Θάραδιάσω ἀφκιασιδωτα κ' ἀπλά
 Ὅλην τὴν ἱστορία τῆς ἐρωτικῆς μου :
 Μὲ τί γητειὲς καὶ βότανα καὶ ξόρκια
 Καὶ τρομερὲς μαγειεῖς, (γιὰ τέτοιες τέχνες
 Κατηγοριῶμαι τώρα), ἔχω κερδήσει
 Τὴν κόρη του.
 ΒΡΑΒ. Μιά κόρη ταπεινή,
 Μὲ ἴσχυη τόσο καὶ γλυκειὰ καρδούλα,
 Ποῦ κάθε κίνημά της κοκκινάδα
 Τῆς ἔφερνε στὰ μάγουλα, στὸ πείσμα
 Τοῦ φυσικοῦ, τοῦ τόπου της, τῆς νειότης
 Τῆς δόξας της, στὸ πείσμα ἀπ' ὅλα τέλος,
 Νὰ ἐρωτευτεῖ ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ ἐφοδότου
 Καὶ νὰ τὸ βλέπει! Εἶναι μυαλὸ στραβὸ
 Καὶ χλασμένο αὐτὸ ποῦ συλλογιέται
 Πῶς μιὰ γερὴ καρδιά μπορεῖ νὰ σφάλει
 Τόσο, ἐναντίο στοὺς φυσικοὺς τοὺς νόμους.
 Κι' αὐτὸ μᾶς ἀναγκάζει νὰ ζητοῦμε
 Ποιὲς πονηρὲς καὶ κολασμένες τέχνες
 Τὸ καταφέραν· καὶ γιὰ τοῦτο ἐγὼ
 Καὶ πάλι βεβαιώνω πῶς ἐκεῖνος
 Ἀπάνου της ἐδούλεψε μὲ οὐσίες
 Ποῦ ἀνακτωνοῦν τὸ αἷμα, ἢ μὲ πιοτὰ
 Γιὰ κείνον τὸ σκοπὸ μαγγανεμένα.
 ΔΟΥΚ. Οἱ ἰσχυρισμοὶ σου ἀπόδειξη δὲν εἶναι,
 Μὲ δίχως μαρτυριὲς πλιὸ φανερὲς
 Καὶ πλιὸ σπουδαῖες παρὰ ὅτι δείχνουν τοῦτα
 Τὰ ἀσήμαντα φαινόμενα κ' ἡ λίγη
 Πιθανοσύνη ἰδέας συνιθισμένης.
 ΠΡ. ΓΕΡΟΥΣ. Μὰ μίλειτε, Ὅθέλλο· ἐσὺ μὲ πλάγια μέσα
 Καὶ στανικῶς αὐτῆς τῆς κορασιδῆς
 Φαρμάκωσες καὶ ὑπόταξες τὰ σπλάχνα ;
 Ἦ τὴν ἀγάπη ἐκέρδισες μὲ λόγια
 Γλυκὰ καὶ παρακάλια, ὅπως τὴν παίρνει
 Ἢ μιὰ ψυχὴ ἀπ' τὴν ἄλλη ;

ΟΘΕΑ. Τῆς Κυρίας,
 Παρκαλῶ, στὸν Ταρσανᾶ μηνύστε
 Ἐδῶ νάρθει καὶ μπροστά στὸ γονιὸ της
 Ἄς μιλήσει γιὰ μένα· κ' ἂν μὲ βρεῖτε.
 Ἄπ' ὅ,τι θὰ σᾶς πεῖ, κριματισμένον,
 Δὲ θέλω νὰ μοῦ πάρετε μονάχα
 Τὰ ἀξιώματά μου ὀπίσω καὶ τὴν πίστη
 Ποῦ ἐδώκκατε σ' ἐμέ, μὰ ἄς πέσει κ' ὄλας
 Ἀπάνου στὴ ζωὴ μου ἢ ἀπόφασή σας.
 ΔΟΥΚ. Τὴ Δεσδεμόνα ἐδῶ ὀδηγήσατε.
 ΟΘΕΑ. Ἐσὺ
 Φέρε τὴν, φλαμπουριάρη. Ξέρεις ποῦ εἶναι.
 Φεύγει ὁ Γιάγος κ' ἕνας ὑπηρέτης;
 Κι' ὡς νάρθει, μ' ὄση ἀλήθειαν τοῦ αἱματός μου
 Τὸ κρίμα, τοῦρανοῦ ξεμολογιῶμι,
 Μὲ τόσην εἰλικρίνεια στὰ σεβάσματα
 Ταυτιά σας κ' ὄλας θένα φανερώσω,
 Πῶς τῆς ὥραίας κυρᾶς μου τὴν ἀγάπη
 Ἀπόλαψα καὶ κεινὴ τὴ δική μου.
 ΔΟΥΚ. Λέγε το, Ὅθέλλο.
 ΟΘΕΑ. Μ' ἀγαποῦσε ὁ πατέρας της καὶ σπῖτι
 Μ' ἐκαλοῦσε συχνὰ καὶ μοῦ ρωτοῦσε
 Ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον τῆς ζωῆς μου
 Τὴν ἱστορίαν· τὲς μάχες, τὰ γιουρούσια,
 Καὶ τὰ δεινὰ ποῦ πέρασα. Κ' ἐγὼ
 Ὅλα τοῦ τὰ ἱστοροῦσα ἀπ' ὅταν ἤμουν
 Παιδί, ὡς τὴν ὥρα αὐτὴ ποῦ μ' ἐρωτοῦσε.
 Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τοῦ ἐδιηγόμου
 Κατατροφὲς δεινὲς καὶ δυστυχίες
 Λυπητερὲς στὸ πέλαο καὶ στὴ γῆ,
 Ἱστοροῦσα πῶς γλύτωσα ἀπὸ τρίχα
 Στὴ σκισματιὰ ἐνοῦ πύργου ὀπου τὸ χάρο
 Ἐκόντεψα νὰ ἰδῶ, καὶ πῶς μ' ἐπιάσαν
 Ἄνομοι ἐχτροὶ καὶ μὲ πούλησαν σκλάβο,
 Καὶ πῶς ἐλευτερώθηκα μετὰ
 Τοῦπα τὴν ἱστορία τῶν ταξιδιῶν μου,
 Τὸ φέριμό μου, κ' ἔλαβα ἀφορμὴ
 Νὰ τοῦ μιλήσω γιὰ μεγάλα σπήλαια
 Γι' ἄκαρπες ἐρημιὲς καὶ γιὰ τραχεῖα
 Πετροκοπειὰ, γιὰ ράχες καὶ γιὰ βράχους
 Ποῦ γγίζουσι μὲ τὸ χτένι τους τὰ οὐράνια.
 Οἱ τρόποι μου ἦταν τέτοιοι. Καὶ μιλοῦσα
 Γιὰ τοὺς ἀνθρωποφάγους αἱμοδόρους
 Ποῦ ἀνάμεσό τους τρώγονται, γι' ἀνθρώπους
 Πῶχουν κάτω ἀπ' τὸ νῦμο τὸ κεφάλι.
 Καὶ μ' εὐχαρίστηση ἄκουε ἡ Δεσδεμόνα.
 Μὰ πάντα ὄξω τὴν κράζαν τοῦ σπιτιοῦ τῆς
 Θελήματα, ποῦ μ' ὄση βιάση ἐμπόρειε
 Τὰ τέλειονε· καὶ πάλι ξαναρχότου
 Καὶ λαίμαργα τ' αὐτιά της ἐρουφοῦσαν
 Τὰ λόγια μου. Κ' ἐγὼ ποῦ τῶχα νοιώσει
 Ἐδιάλεξα μιὰν ὥρα βολικιά
 Καὶ μ' ἐπιτήδειους τρόπους ἀφορμὴ
 Τῆς ἔδωκα νὰ μὲ παρακαλέσει

Ἄπο καρδιάς, νὰ τῆς εἰπῶ μία μία
 Τὲς περιπέτειες μου ἄλλες ποῦ μονάχα
 Κομματιαστά τὲς εἶχε ἀκούσει κι' ὄχι
 Προσηλωμένη. Ἐσύγκλινα. Συχνὰ
 Ἐκκα ἀπὸ τὰ μάτια τῆς νὰ στάζουν
 Ἀθέλγητα τὰ δάκρυα, ὅταν μιλοῦσα
 Γιὰ τὲς σκληρὲς τὲς συμφορὲς ποῦ μούχαν
 Λάχει σὰν ἤμουν νέος. Μὰ γιὰ τὸν κόπο,
 Ἄφοῦ τὴν ἱστορία μου εἶχα τελειώσει,
 Μοῦ χάρισε ἕναν κόσμον στενγχομῶς,
 Κι' ἔμωσε, ναί, κι' αὐτὸ παράξενο ἦταν,
 Παράξενο πολὺ, σπλαχνιστικὸ,
 Ναί θιασμαστὰ σπλαχνιστικὸ, πῶς βέβαια
 Θὰ προτιμοῦσε νὰ μὴν εἶχε ἀκούσει,
 Μὰ πῶς ἐπιθυμοῦσε νὰ τὴν εἶχε
 Πλάσει ὁ οὐρανὸς κ' ἐκείνην τέτοιον ἄντρα.
 Κι' ἀπέκει μ' εὐχαρίστησε καὶ μοῦπε
 Πῶς ἂν τὴν ἀγαποῦσε ἕνας μου φίλος
 Ἐπρεπε νὰ τοῦ μάθω νὰ διηγέται,
 Γιὰ νὰ τῆγε κερδίσει, τῆ ζωὴ μου.
 Κι' αὐτὸ ἦταν ἀφορμὴ γιὰ νὰ μιλήσω.
 Γιὰ τοὺς κιντύνους ποῦ εἶδα μ' ἀγαποῦσε,
 Γιατὶ μὲ συμπονοῦσε ἐγὼ ἀγαποῦσα.
 Τὰ μάγια αὐτὰ τῆς ἔκαμα μονάχα.
 Μὰ ἔρχεται ἐδῶ ἡ κυρά, ἄς τὸ μαρτυρήσει.

Ἐρχονται ἡ Δεσδεμόνα, ὁ Γιάγος καὶ ὑπηρέτες.

ΔΟΥΚ. Θὰ κέρδιζες μ' αὐτὴν τὴν ἱστορία
 Ὡς καὶ τὴ θυγατέρα μου, ἐγὼ λέω.
 Ὅπως μπορεῖς ὑπόμεινε, Βραβάντιε,
 Τὴ δυστυχία σου. Οἱ ἀνθρώποι προτιμᾶνε
 Μὲ ἄρματα σακκισμένα νὰ παλεύουν
 Παρὰ ξαρματωμένοι.
 ΒΡΑΒ. Τί θὰ εἶπει,
 Ἄκου, παρακαλῶ σε. Ἄν μολοῦσε
 Ποῦ ἔργο τῆς ἦταν ἡ μιτὴ μνηστεία,
 Χλασμός στὸ κεφάλι μου, ἂν βρύνω
 Μὲ ἄτυχα κτηγόρια αὐτὸν τὸν ἄντρα.
 Ὡραία Κυρία, ἔλα ἐδῶ. Μέσα σὲ τούτην
 Τὴν ὕψηλὴ τὴ συντροφιά, γνωρίζεις
 Σὲ ποῖον χρωστᾶς ὑποταγή;
 ΔΕΣΔΕΜΟΝΑ. Πατέρα,
 Τὸ χρέος μου ἐδῶ τὸ βλέπω μοιρασμένο.
 Ζωὴ κι' ἀνατροφὴ χρωστῶ σ' ἐσένα
 Μὲ διδάχνη ἢ ζωὴ κ' ἡ ἀνατροφὴ μου
 Πῶς πρέπει νὰ σὲ σέβομαι ἐξουσιάζεις
 Τὸ χρέος μου κ' εἶμαι κόρη σου ὡς τὰ τώρα.
 Μὰ ὁ ἄντρας μου εἶναι αὐτός κ' ὄση γιὰ σένα
 Ὑποταγὴ ἢ μητέρα μου εἶχε δείξει,
 Πρὸτ-μῶντας ἐσὲ κι' ἀπ' τὸ γονιὸ τῆς,
 Τόσην ἐγὼ κηρύχων πῶς χρωστῶ
 Τοῦ Μκύρου ποῦ εἶναι ὁ ἀφέντης μου.
 ΒΡΑΒ. Ὁ Θεὸς
 Κοντὰ σου, κόρη. Ἐτέλειωσα.— Ἄν ὀρίζει,
 Ἡ χάρι σου, ἄς ἴδοῦμε τὲς ἀνάγκες

Τοῦ κράτους. Παρὰ πῶκαμα παιδί,
 Ἄς εἶχα πάρει κάλλιο ἕνα τοῦ δρόμου!
 Ἐλα δῶ, Μάυρε, μ' ἔλῃν τὴν καρδιά μου
 Σοῦ δίνω αὐτὸ ποῦ μ' ἔλῃν τὴν καρδιά μου
 Ἦθελα ἐγὼ ἀπὸ σὲ νὰ τὸ φυλάξω
 Κι' ἄς τῶχες κι' ἔλας πάρει.— Ἀπὸ ἀφορμὴ σου
 Τώρα ἡ ψυχὴ μου χαίρεται, πετράδι,
 Ποῦ ἄλλα παιδιὰ δὲν ἔχω, τί ἡ φυγὴ σου
 Θὰ μ' εἶχε μάθει νὰ τὴ τυραγνάω,
 Σπεδίζοντάς τα. Ἐτέλειωσα, Κύριέ μου.
 ΔΟΥΚ. Ἄσε με νὰ μιλήσω, ὅπως ὁ ἴδιος
 Θᾶπρεπε νὰ μιλεῖς, κ' ἕνα ρητὸ
 Νὰ εἰπῶ, ποῦ σὰ σκαλι ἢ σὰν ἀναβάθρα
 Ἦσως τοὺς δυὸ ἀγαπητικούς βοηθήσει
 Συχώρησι νὰ λάβουν ἀπὸ σένα.
 Ὅταν χαθοῦν οἱ ἐλπίδες τελειοῦν οἱ καημοί,
 Ἡ συμφορὰ μᾶς σκιάζει μὲ τὴν ἀπαντοχή.
 Γιὰ περασμένες λύπες ὀδύρεσαι καὶ κλαῖς,
 Εὐκόλο δρόμο ἀνοίγεις καὶ σ' ἄλλες πλιὸ πικρὲς.
 Νὰ φυλαχθεῖ, ὅ,τι ἡ τύχη θὰ πάρει, δὲ βολεῖ,
 Μὰ τὴν κταδρομὴ τῆς χλευάζει ἡ ὑπομονή.
 Κάτι ὁ κλεμμένος παίρνει τοῦ κλέφτη, ὅταν γελᾷ,
 Μὰ τὸν ἑαυτὸ του κλέφτει κείνος ποῦ κλαίει πικρᾷ.
 ΒΡΑΒ. Λοιπὸν στὴν Κύπρο ἀφήστε τὰ σκέρια τῆς
 [Τουρκιάς,

Ὅσο γελοῦμε ἡ Κύπρο δὲ θὰ χαθεῖ γιὰ μᾶς.
 Εὐκόλο μόνος βρίσκει τώραίτο σου τὸ ρητὸ
 Ὅπου ἄβλαβος τ' ἀκούει κ' ἔχει χαρὰ μ' αὐτὸ.
 Μὰ ὅποιος ἀντὶς τῆς πίκρας πρέπει νὰ δανειστεῖ
 Τὴν πληρωμὴ, ἀπ' τὴ δόλια φτωχιά του ὑπομονή,
 Αὐτὸς μαζὶ τὴ θλίψη καὶ τὸ ρητὸ γρικᾷ,
 Τὶ τὰ ρητὰ ἔχουν ἔννοια διπλή, κι' ἀληθινὰ
 Διπλὴ εἶναι ἡ δυνάμη τους, καὶ τὴν καρδιά τοῦ ἐνοῦ
 Γλυκάδες τὴ γιομίζουν καὶ πίκρες τοῦ ἀλλουνοῦ.
 Μὰ λόγια εἶναι τὰ λόγια! ποτὲ παρηγοριά
 Σὲ μίαν καρδιά βλαμμένη δὲ μῆπκε ἀπὸ τὰ αὐτιά!—
 Παρακαλῶ ταπεινά, ἄς ἔρθουμε τώρα στὲς δουλειὲς τοῦ
 [κράτους.

ΔΟΥΚ. Ὁ Τοῦρκος μὲ πολὺ μεγάλες πολεμικὲς ἐτοι-
 μασίες ἀρμενίζει γιὰ τὴν Κύπρο. Ἡ ἐχώρησι τοῦ
 τόπου, Ἦθέλλο, σοῦ εἶναι καλὰ γνωστὴ, καὶ μολονότι
 ἔχουμε ἐκεῖ ἕναν τοποτηρητὴ, ποῦ ἡ ἀξιάδα του εἶναι
 ἀπ' ἔλους ἀναγνωρισμένη, ἡ κοινὴ γνώμη, ἡ κυρίαρχη
 ἐξουσιάζει γιὰ κάθε ἐδραση, δίνει γιὰ περισσότερη
 ἀσφάλεια τῆς τὸν ψῆφο τῆς σὲ σένα. Πρέπει λοιπὸν
 κολοκάρδος νὰ ξεθωριάσεις τὴ λαμπράδα τῆς κινού-
 ρικς σου εὐτυχίης, μ' αὐτὸ τὸ σφερί ποῦκα κάπως
 τραχύτερό τῆς καὶ πλιὸ ἀναταραχτικὸ.
 ΟΘΕΑ. Γιὰ μένα παντοδύναμη συνήθεια
 Ἐκαμε, σεβαστοὶ γερουσιαστές,
 Νᾶναι ἡ ἀτσαλένια ἡ πέτρινη στρωσιὰ
 Τοῦ λημεριοῦ τὸ πλιὸ ἀπαλὸ κρεβάτι,
 Τὸ πούπουλο τὸ τρίσκοκινισμένο.
 Σὰς λέγω πῶς γρικῶ στὲς κκοπάθειες
 Μία φυσικὴ καὶ πρόθυμη ζωηρότη,

Καὶ δέχομαι νὰ πάω νὰ πολεμήσω
 Τώρα τὸν Τοῦρκο. Κ' ἔτσι προσκυνῶντάς
 Τὴν ὑψηλότητά σας ταπεινά,
 Νὰ ὀρίσετε ζητῶ τῆς γυναικὸς μου
 Εἰσόδημα ἄρκετο γιὰ κατοικία,
 Θροφὴ καὶ καλοπέραση, ὅσο πρέπει,
 Καθὼς ταιριάζει στὸ ὑψηλὸ τῆς γένος.
 ΔΟΥΚ. Ἄς τὴν ἔχει ὁ πατέρας τῆς, ἂν θέλεις
 ΒΡΑΒ. Δὲ θέλω.

ΟΘΕΑ. Μήτε ἐγώ.

ΔΕΣΔ. Μήτε κ' ἐγώ.

Δὲ μένω ἐδῶ γιὰ νὰ ἀνυπομονάει
 Βλέποντάς με ὁ πατέρας μου μπροστά του.
 Στρέξε μὲ αὐτὴ μακρόθυμο ν' ἀκούσεις,
 Σπλαγχνιστικέ μου δούκα, ὅ,τι σοῦ λέω,
 Καὶ στὴ φωνή σου ἄς εὔρω τὸ προνόμιο
 Ποῦ τὴν ἀπλότητά μου θὰ βοηθήσει.

ΔΟΥΚ. Τί θέλεις Δεσδεμόνα;

ΔΕΣΔ. Πῶς τὸ Μαῦρο

Ἀγάπησα, καὶ τόσο ὥστε νὰ θέλω
 Νὰ ζῶ μαζὶ του, ἢ φανερὴ ἀνταρσία
 Κ' οἱ τρικυμίες τῆς τύχης μου μποροῦν
 Σ' ἔδλον τὸν κόσμον νὰ το διαλαλήσουν.
 Εἶναι ἢ καρδιά μου στὸ εἶναι τοῦ Κυρίου μου;
 Ὑποταγμένη. Στὴν ψυχὴ τοῦ Ὁθέλλου
 Εἶδα τὸ πρόσωπό του ἀφιερωμένη
 Στὴν ἀντρεία του καὶ στὴ δόξα του εἶναι
 Ἡ ψυχὴ μου κ' ἡ τύχη μου. Γιὰ τοῦτο,
 Ἄν ἴσως μείνω ὀπίσω, Κύριοί μου,
 Σκῶρος εἰρηνικός, καὶ κείνος πάει
 Στὸν πόλεμο, λατρεία δὲ θὰ μπορεῖ
 Τοῦ ποθητοῦ μου ἢ ἀγάπη νὰ προσφέρνει,
 Καὶ θάχω νὰ ὑποφέρω ὥρες βρειές,
 Γιατὶ θὰ λείπει ὁ ἀγαπητός μου. Θέλω
 Νὰ πάω μαζὶ του.

ΟΘΕΑ. Δῶστε τῆς τὴν ἄδεια,

Παρακαλῶ σας, Κύριοι, ἀφήσατέ την.

Μαρτύρησε, οὐρανέ, πῶς δὲ ζητῶ

Αὐτὴν τὴ χάρη γιὰ νὰ φχαριστήσω

Τῆς πιθυμιάς τὸν οὐρανίσκο, μήτε

Γιατὶ σ' ἓνα μου πάθος συμπαθῶ,

(Τῆς νεότητος οἱ κημοὶ γιὰ μὲ πεθάναν),

Ἡ καὶ γιὰ διάφορό μου, ἀλλὰ γιὰ νάμαι

Πρόθυμος καὶ γενναῖος σ' ὅ,τι ποθεῖ.

Κι' ἄς μὴν ἀφήσει ὁ Θεὸς τὴν ἀγαθὴν σας

Ψυχὴ νὰ λογαριάσει πῶς ἐγὼ

Τὲς σοδαρὲς καὶ μεγάλες δουλειές σας,

Γιατὶ θάμαι μαζὶ τῆς, θ' ἀμελήσω.

Μὲ λάγνη ἀπάθεια τ' ἀλαφριά παιγνίδια

Τοῦ φτερωτοῦ Ἐρωτύλου, ἂν μοῦ κουκλώτουν

Τὰ ὄργανα τῆς θωριάς καὶ τῆς ἐνέργειας,

Τόσο ὥστε νὰ χαλάσουν ἢ νὰ βλάψουν

Τὰ ξεφαντώματά μου τὲς δουλειές μου,

Ἄς κάμουν οἱ μυχγερίσες λεβέτι

Τὸ κρᾶνος μου, καὶ οἱ πλιὸ ἀτιμωτικὰς

Κ' οἱ ντροπερνὲς οἱ στενοχώριες ἄλλες

Ἄς σηκωθοῦν ἐνάντια στ' ὄνομά μου.

ΔΟΥΚ. Ἄς γένηε ὅ,τι σκεφτεῖτε σύνατοί σας.

Μπορεῖ νάρθει ἢ νὰ μείνει. Ἀλλὰ τὸ πρᾶμα

Βιάζει καὶ πρέπει εὐτὺς νὰ ἀποκριθοῦμε.

Ἀπόψε πρέπει, Ὁθέλλο, νὰ μισέψεις.

ΔΕΣΔΕΜ. Ἀπόψε;

ΔΟΥΚ. Ἀπόψε, ναί.

ΟΘΕΑ. Μετὰ χαρᾶς.

ΔΟΥΚ. Ἐδῶ αὔριο στὲς ἐννιά θὰ συναχθοῦμε.

Ἄφησε, Ὁθέλλο, ὀπίσω σου κανέναν

Βαθμοφόρο κι' αὐτὸς θὰ σοῦ κομίσει

Τὰ πιττάκια μας κι' ἔλα τὰ σημάδια

Τοῦ σεδαμοῦ ποῦ ἀρμόζει στὸ βαθμὸ σου.

ΟΘΕΑ. Ἐδῶ τὸ φλαμπουριάρη μου θ' ἀφήσω,

Ἄν θέλετε εἶναι τίμιος καὶ πιστός.

Τῆ γυναικᾶ μου αὐτὸς θὰ μοῦ τὴ φέρει,

Μαζὶ κι' ὅ,τι ἄλλο κρίνει χρειαστὸ

Σὲ μέγα ἢ καλωσύνη σας νὰ στείλει.

ΔΟΥΚ. Ἐτσι θὰ γένηε.—Καλὴ νύχτα σ' ἔλους.—

(Στὸ Βραβάντιο).

Καί, εὐγενικέ μου κύριε, ἂν εἶναι ἡ ἀντρεία,

Ὁμορφιά ξεμυγεύτρα τῆς ἀγάπης,

Πλιὸ ὠραῖος εἶναι ὁ γαμπρός σου παρὰ Ἀράπης.

ΠΡ. ΓΕΡ. Μαῦρε γενναῖε, κληῶρα' εὐτύχισέ την.

ΒΡΑΒ. Ἄν ἔχεις μάτια γιὰ νὰ βλέπεις, Μαῦρε,

Ἰδές: ἔχει ἀπατήσει τὸν πατέρα,

Ἰσως καὶ σὲ σ' τὸ κάμει μίαν ἡμέρα!

Φεύγουν ὁ δούκας, ὁ Βραβάντιος, οἱ γερουσιαστὲς
 καὶ οἱ ἀξιωματικοί.

ΟΘΕΑ. Ἡ ζωὴ μου κ' ἡ πίστη τῆς! Ὡ τίμιε

Γιάγο, τὴ Δεσδεμόνα μου σ' ἔσένα

Ἐγὼ πρέπει ν' ἀφήκω. Ἄς τὴν προσέχει,

Παρακαλῶ, ἡ γυναικᾶ σου, καὶ φέρ' τες

Κατόπι μου διαλέοντας τὴ στιγμὴ.

Ἄς πᾶμε, Δεσδεμόνα. Μιά ὥρα μόνο

Γι' ἀγάπη, γιὰ ὀδηγίες, γιὰ κοσμικὰ

Μπορῶ μαζὶ σου νὰ ξεδιᾶσω. Πρέπει

Νάμκστε ὀποταγμένοι στοὺς καηρούς.

Ὁ Ὁθέλλος καὶ ἡ Δεσδεμόνα φεύγουν.

ΡΟΔΡΙΓΟΣ. Γιάγο!

ΓΙΑΓ. Τί λές, εὐγενικιά καρδιά;

ΡΟΔΡ. Τί θέλω ἐγὼ νὰ κάμω; ἔχεις σκεφτεῖ;

ΓΙΑΓ. Αἶ, στὸ κρεβδάτι σου ἄμε καὶ κοιμήσου.

ΡΟΔΡ. Θέλω ἀμέσως νὰ πάω νὰ πνιγῶ.

ΓΙΑΓ. Ἄν τὸ κάμεις, ἔπειτα δὲ θὰ σ' ἀγαπᾶω πλιά.

Εἶσαι ἓνα κουτὸ ἀρχοντόπουλο.

ΡΟΔΡ. Κουταμάρα εἶναι νὰ ζεῖ κανεὶς ὅταν ἡ ζωὴ
 εἶναι μαρτύριο. Κ' ἔπειτα, ἔχουμε μίαν συνταγὴν: νὰ
 πεθνήσκουμε, ὅταν γιαντρός εἶναι ὁ θάνατος.

ΓΙΑΓ. Ὡ ἀπανθρωπιὰ! Κοιτάζω τώρα τέσσερις φορές
 ἑπτὰ χρόνια τὸν κόσμον, καὶ ἀφόντις ἐμπόρεσα νὰ ξε-
 χωρίζω τὴν εὐεργεσία ἀπὸ τὴ βρισιά, δὲν ἐδρῆκα
 ποτὲ ἓναν ἄνθρωπον ποῦ νὰ ξέρει πῶς πρέπει νὰ ἀγα-

πάει τὸν ἐαυτὸ του. Ἐγὼ παρὰ νὰ εἰπῶ πῶς θάθελα νὰ πνιγῶ γιὰ τὴν ἀγάπη μιανῆς τέτοιαις κούρκαις, θάλλαζα κάλλιο τὴν ἀθροπιὰ μου μὲ μιὰ μαξιμὸ.

ΡΟΔΡ. Τί, νὰ κάμω; Ὁμολογῶ πῶς ντροπὴ μου εἶναι νάμαι τόσο ἀγαπησιάρης. Ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀρκετὴ ἀρετὴ γιὰ νὰ διορθωθῶ.

ΓΙΑΓ. Ἀρετὴ! Σφάκελλα νάχει! Στὸν ἐαυτὸ μας χρωστοῦμε πῶς εἴμαστε ἔτσι ἢ ἄλλοιῶς. Τὸ κορμί μας εἶναι ἓνα περιβόλι, ποῦ γιὰ κείνο ὁ περιβολάρης εἶναι ἡ θέλησή μας. Ὡστε ποῦ ἂν θέλουμε νὰ φυτέψουμε τσουκνίδες, ἢ νὰ σπείρουμε μαρούλια, ἢ νὰ καλλιεργήσουμε ὑσώπους καὶ νὰ βοτανίσουμε τὸ θυμάρι, ἂν θέλουμε νὰ τὸ γεμίσουμε ἓνα εἶδος φυτὰ, ἢ νὰ τὸ πλουμιδίσουμε μὲ πολλῶν λογίων, ἂ θὰ τῶχουμε ἄκαρπο μὲ τὴν ἀκαμασιὰ μας ἢ κοτρ σμέλιο μὲ ἐπιμέλεια, ἢ δύνανμη καὶ ἡ ἐξουσία πῶχουμε νὰ τὸ διορθώσουμε, ὑπάρχει στὴ θέλησή μας. Ἄν ἡ ζυγαριὰ τῆς ζωῆς μας δὲν εἶχε τὸν ἓνα δίσκο τοῦ λογικοῦ γιὰ νὰ ἀντιζυγίζει τὸν ἄλλον τῆς φιλοσοφίας, τὸ αἷμα καὶ ἡ χαμέρπεια τοῦ φυσικοῦ μας θὰ μᾶς ὀδηγοῦσαν σὲ πολὺ ἄτοπα συμπεράσματα. Ἀλλὰ ἐμεῖς ἔχουμε τὸ λογικὸ γιὰ νὰ ψυχραίνουμε τὴ λύσσα τῆς ὀρμῆς μας, τὲς ἀχαλίνωτες ἐπιθυμίαις μας, τὰ κέντρα τῆς σάρκας μας, ποῦ φυντάνι τους ἢ φύλλιασμα τους εἶναι, συμπεραίνω, ἐκεῖνο ποῦ ἐσὺ τὸ κράζεις ἀγάπη.

ΡΟΔΡ. Δὲ μπορεῖ νάναί ἔτσι.

ΓΙΑΓ. Δὲν εἶναι παρὰ μόνο μιὰ ἐπιθυμιὰ τοῦ αἵματος καὶ μιὰ ἀδεια ποῦ τὴ δίνει ἡ θέληση. Ἐλα, ἄς εἶσαι ἀθροπος. Νὰ πνιγεις! Πνίξε κάλλιο γατιὰ καὶ στραβά κουτάβια. Ἐκρηύχτηκα φίλος σου καὶ κράζομαι δεμένος στὴν ἀξία σου μὲ γούμενες ποῦ ἡ στερεότητά τους εἶναι ἀχάλαστη. Ποτὲ δὲ θὰ μπόρεια νὰ σὲ βοηθήσω καλῆτερα ἀπὸ τώρα. Πάρε χρήματα στὸ πουγγί σου ἀκολούθησε στὸν πόλεμο παράλλαξε τὰ σουσοῦμα σου μὲ μίαν ψεύτικη γενειάδα πάρε, σοῦ λέω, χρήματα στὸ πουγγί σου. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ βαστάξει πολὺν καιρὸ ἡ ἀγάπη τῆς Δεσδεμόνας γιὰ τὸ Μαῦρο, —πάρε χρήματα στὸ πουγγί σου, — οὔτε ἡ δικὴ του γιὰ κείνην. Τὸ ἀρχίνισμα ἦτον ξαφνικὸ καὶ θέλεις ἰδεῖ ἓναν ἀνάλογο ξεχωρισμὸ. Μὰ πάρε χρήματα στὸ πουγγί σου. Αὐτοὶ οἱ Μαῦροι ἀλλάζουν εὐκολὰ γνώμη—γιόμισε χρήματα τὸ πουγγί σου τὸ φαγητὸ ποῦ τώρα τοῦ φαίνεται τόσο γευτικὸ ὅσο τὰ κούτσουπα, θάναί σὲ λίγο γιὰ κείνον πικρὸ ὡς τὸ πικράγγουρο. Πρέπει ἡ γνώμη τῆς ν' ἀλλάξει. Θάγαπήσει νειότη. Ὅταν αὐτὴ θάχει χορτάσει τὸ κορμί του, θὰ βρεῖ ἡ ἴδια πῶς ἐσφαλλε στὸ διάλεγμά της. Πρέπει ν' ἀλλάξει, πρέπει. Γι' αὐτὸ πάρε χρήματα στὸ πουγγί σου. Ἄν θέλεις μὲ τὰ σωστά σου νὰ πᾶς στὴν κόλαση, κάμε το σ' ἓναν ἄλλον τρόπον ὡμορφότερον, ὅχι μὲ τὸν πνιγμὸ! Σύναξε ὅσο χρήμα μπορεῖς. Ἄν ἡ ψευτοχριστιανία καὶ τὸ εὐκολόσπαστο μυστήριον ποῦ ἔνωσε ἀντάμα ἓναν παραδαρμένο βάρβαρο καὶ μιὰ τετραπέρατη κόρη τῆς Βενετίας, δὲν εἶναι πρᾶμα πάρα σκληρὸ γιὰ τὸ μυαλό μου, καὶ γιὰ ὄλην τὴ φάρα τῆς κόλασης, θὰ τῆνε χα-

ρεῖς. Γι' αὐτὸ σύναξε χρήμα. Νὰ πνιγεις! Αὐτὸ εἶνα ὀλότελα ἔξω τοῦ δρόμου σου. Καλῆτερα πάσκισε νὰ σὲ κρεμάσουν, ὅταν θάχεις τὴ χαρὰ σου, παρὰ νὰ πνιγεις καὶ νὰ πᾶς χωρὶς τίποτα.

ΡΟΔΡ. Θέλεις νάσαι ἀφοσιωμένος στὲς ἐλπίδες μου, ἂν μπιστευτῶ στὴν ἐδρασή τους;

ΓΙΑΓ. Ἀπὸ μένα, νάσαι βέβαιος. Πήγαίνε, σύναξε χρήματα σοῦ τὸ εἶπα συχνά, σοῦ τὸ ματαλέω ξανά καὶ ξανά, μισάω τὸ Μαῦρο ἢ αἰτία εἶναι στὴν καρδιά μου, καὶ σὺ δὲν ἔχεις μικρότερην αἰτία. Ἄς ἐνωθοῦμε κ' οἱ δύο μας γιὰ νὰ τὸν ἐγδικηθοῦμε. Ἄν μπορεῖς νὰ τόνε κερατώσεις, αὐτὸ θάναί γιὰ σένα μιὰ ἀπόλαψη καὶ γιὰ μὲ διασκέδαση. Πολλὰ περιστατικὰ ὑπάρχουν μὲς στὸν κόρφο τοῦ καιροῦ, κι' αὐτὰ πρέπει νὰ γεννηθοῦν. Ἐμπρός, ἄμε φρόντισε γιὰ χρήματα. Αὔριο θὰ ξηναίποῦμε περσότερα.

ΡΟΔΡ. Ποῦ θ' ἀπαντηθοῦμε τὸ πρῶτ;

ΓΙΑΓ. Σπίτι μου,

ΡΟΔΡ. Θάρθῶ ἐνωρίς.

ΓΙΑΓ. Πήγαίνε ὦρα καλή.— Ἀκοῦς, Ροδρίγο;

ΡΟΔΡ. Τί λές;

ΓΙΑΓ. Πιὰ γιὰ πνιγμούς, ἀκοῦς;

ΡΟΔΡ. Ἀλλάξ γνῶμη. Θὰ πουλήσω ὄλο μου τὸ χτήμα.

ΓΙΑΓ. Πολὺ καλὰ, βάλε μόνο ἀρκετὰ χρήματα στὸ πουγγί σου.

Ὁ Ροδρίγος φεύγει.

Ἔτσι τὰ κάνω πάντα τὸ πουγγί μου
Εἶναι ἡ ξεφάντωσή μου. Ὄλην τὴ γνώση
Ποῦ ἀπόχτησα, θὰ ἐμόλευα, ἂν ἐξοδιάσω
Μ' ἓναν γλᾶρο παρόμοιον τὸν καιρὸ μου,

(ἀκολουθεῖ)

ΑΠΟ ΤὸΝ "ΚΗΠΟΥΡΟ,,

ΤΟΥ ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΘ ΤΑΓΚΟΡ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

— Ἄ! ποιητὴ, τὸ βράδι ζύγωσε καὶ τὰ μαλλιά σου ἀσπρίζουν. Τί ἀγρικᾶς στὸ μυστικὸ σου ὄνειροπόλημα; Κανένα μήνυμα, ἴσως, σούρχεται πέρα ἀπ' τὴ ζωῆς τὰ σύνορα;

— Εἶναι βράδι, εἶπε ὁ ποιητὴς, κι' ἀφογκιάζομαι μὴν ἴσως κάποιος μιλῆση ἀπ' τὸ χωριό, ὅσο κι' ἂν εἶναι ἀργά. Κοιτάξω ἂν σιγίγουνε παραστρατημένες νιὲς καρδιές, ἂν δυὸ ζευγάρια ἀνυπόμονα μάτια ζητοῦνε μὲ δίψα μουσικὴ, ποῦ θὰ διακίγη τὴ σιωπὴ τους καὶ θὰ λαλήση γι' αὐτά.

Ἐπιπὺς ἄλλος θὰ ὑπὶνῃ τὰ παθητικὰ τους τραγούδια, ἂν ἐγὼ καθίτω σ' ἀκρογᾶλι τῆς ζωῆς κι' ἀτενίσω πρὸς τὸ θάνατο κι' ὅ,τι εἶναι πέρα ἀπ' αὐτόνε;

Ἐτὰ πρῶ α τῆς βραδιάς ἀστέρια βασιλεύουν. Ἡ λάμψη μιᾶς νεκρικῆς πυρᾶς λιποψυχὰ σιγὰ-σιγὰ κει πέρα στὴν ἀκροποταμιὰ.

Ἐτὰ τσακάλια οὐρλιάζουνε δια μαζὶ ἀπ' τὴν αὐλὴ τοῦ ξημοῦ σπιτιοῦ, στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ποῦ λιγοστεύει.

ἘἌν κανεὶς σίρατοκόπος φτάση ἐδῶ, καὶ σταθῇ νὰ κοι-

τάξη τῆ νύχτα, καί μὴ σκυμμένο κεφάλι ἀφουγκραστῆ τῶν σκοταδιῶν τὰ ψιθυρίσματα, ποιός ἄλλος θὰ τοῦ μουρμουρήσει στ' αὐτὶ τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς, ἂν ἐγὼ, κλειδωνοῦντας τίς πόρτες μου, δοκιμάσω νὰ λευτερωθῶ ἀπ' τὰ δεσμά τῆς;

«Τί σηαίνει ἂν τὰ μαλλιά μου ἀσπρίζουν; Ἐγὼ εἶμαι πάντα νῦς ἢ πάντα γέρον; ὅσο κ' οἱ πῖο νιοὶ κ' οἱ πῖο γέροντοι τοῦτο· τοῦ χωριοῦ.

«Καμ' ὅσοι ἔχουνε χαμόγελα γλυκὰ κι' ἀθῶα κι' ἄλλοι, στὰ μάτια τους, μαργιόλικες λάμπες.

«Ἄλλοι, πάλι, ἔχουνε δίκρια ποῦ ἔχουνε στὸ φῶς τῆς μέρας, κι' ἄλλοι δάκρια ποῦ τὰ κρύβουν τὰ σκοτάδια.

«Ὅλοι αὐτοὶ μ' ἔχουν ἀνάγκη ἐμένα καὶ καιρὸ δὲν ἔχω νὰ κρυφομελετῶ: τί τάχα νὰ αἰ πέρα ἀπ' τῆς ζωῆς τὸ αἶνονο!

«Μὲ τὸν καθέναν ἔχω μιὰ ἡλικία: τί πειράζει ἂν τὰ μαλλιά μου ἀσπρίζουνε;».

K. ΤΡΙΚΟΓΡΑΙΔΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΒΑΣΙΛΑΣ

Γνωρίστηκα μὲ τὸ Γρηγόρη Βασιλά ἕνα Ἀπριλιάτικο μεσημέρι τοῦ 1909 στὴ Σμύρνη. Καὶ ὁμῶς τὸ νομῶ του δὲ μοῦ εἶτανε ἀγνωστό. Ἀκούστηκε πολλές φορές στοὺς φιλολογικοὺς κύκλους καὶ σ' ἱς Σμυρνιατικὲς συνητροφίαις, διαβάστηκε στὴν «Ἡμερησία», στὸν «Ἐργάτη» καὶ στὴ «Νεότης» μὲ ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον. Παιδὶ ἀκόμα, εἴκοσι χρονῶνε, ζητάει ν' ἀνοίξει τοὺς μεγάλους δρόμους, τοὺς ἀγκαθεροὺς καὶ δυσκολοπέραστους. Τὸν βλέπω πάντα ἐλπιδοφόρο, ὀρμητικὸ, ρηγιμένο, ἀκάθεχτο, διψασμένο ν' ἀγωνιστῆ σ' ὤραιες πράξεις γιὰ τὰ γράμματα καὶ τὴ πατριδα.

Ὁ Τυρκοὺς δὲν τὸν τρομάζει. Ἡ φτώχεια δὲν τὸν ἐξαφανίζει. Μέσα του βράζει. Ἀδικοῦσα ἀπὸ τὴν πέννα του βγαίνουν φωτιές, οἱ ἐνθουσιασμοὶ του φλογίζουν τοὺς ραγιαδες, τοὺς ξυπνάνε κοιμισμένους πόθους καὶ τοὺς ἀνοίγουν τὰ μάτια γιὰ τὸν ἐλεύθερο οὐρανὸ ποῦ σιγὰ-σιγὰ ἀρχίνησε νὰ ξεσυγνεφιάζει καὶ νὰ μᾶς δείχνει τὰ ἀσπρογάλαζα χρώματά του. Γλυκὲ φίλε καὶ ἀξέχαστε, τὰ λουλούδια ποῦ πάντα ἀνθίζουν καὶ μοσκοβοῦσανε σὰ Ἰωνικὰ χωράφια καὶ στὶς ὄχθες τοῦ Μέλῃ, τὰ πότισες καὶ σὺ μὲ τῆς ἐλευθερίας τὸ δάκρυ, τὰ φύτρες βαθεῖα μὲ τὸ παλληκαριστὸ σκάψιμό σου.

Πολλὲς φορές μοῦ εἶπε στὴ Σμύρνη: «Τὸ ξεκαθάρισμα τοῦ μυαλοῦ μου, τὴ δημοσιογραφικὴ ἐκδήλωσή μου, τὴν χρωστῶ ὀλακληροτικὰ στὸ δημοτικισμό». Ὁ «Νουμάς» καὶ ἡ «Ἀκρόπολις» ἔταξαν μεγάλο ρόλο στὸ αἶσθημα τοῦ Βασιλά. Ἡ ἐλεύθερη καὶ ἐπαναστατικὴ ψυχὴ του, ἡ ὀρμὴ καὶ τὰ ἰδανικά του, ποτίστηκαν ἀπὸ τίς δροσοπηγές τοῦ δημοτικισμοῦ. Διάβασε τοὺς τολμηροὺς ἀγῶνες, ἔτρεμε ἀπο χαρὰ γιὰ τὴν θὰ μπόρσει μιὰ μέρα νὰ βρεῖ στέγαγμα στὶς στῆλες των. Μπορῶ νὰ πῶ ἀκόμα, ὅτι πολλὲς φορές στὴ Σμύρνη, σὲ δημοσιογραφικὴ πρόχειρη δουλειά, σὲ ἐξέταση ζητημάτων τῆς κοινωνίας ἔγραφε «ἀλὰ Ἀκρόπολις», χτυποῦσε μὲ τὸ βινύδουλά τῆς, τσεκουράει ἀλύπητα, μὲ σπαρταριστὴ γλῶσσα, κεντοῦσε μὲ τὴ λαϊκότητά τῆς οὐλες τίς ψυχές. Μεγάλος ὁ θαυμασμὸς του στὸ Γαβριηλίδη, στὸν Ταγκόπουλο, στὸν Ψυχάρη καὶ στὸν Παλαμᾶ. Μίλησαν κατάβρυθα στὴν ψυχὴ του. Μιθῆταιπε στὴν σχολὴ των, ἀπ' αὐτοὺς πῆρε τὴ δύναμη κ' ἔδωσε φτερά στὸ ἐγὼ του. Ὁ εἶλο καὶ πολιτισμὸς ὁ δημοτικισμὸς. Ὁπλο νικηφόρο καὶ θαυμα-

τουργό. Ὁ Βασιλάς ἀπὸ τὰ χρόνια ἐκεῖνα εἶχε διαβάσει τὴ νεώτερη φιλολογία μας μὲ ἔρωτα. Σ' αὐτὸ συνετέλεσε καὶ ἡ ἀγάπη του στὸ βιβλίον. Πολλὲς φορές δὲν ἀγόρασε ψ.μ.μ. Τὰ βγαλμένα μὲ ἰδρωτὰ χροματὰ του τᾶδινε στὸ βιβλιοπώλη μ' εὐχαρίστηση, χωρὶς στενοχώρια.

Τὸ δημοσιογραφικὸ τάλαντό του δὲν ἄργησε νὰ ἐκδηλωθεῖ καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ ἐπιβλητικὰ. Εἶχε τὴ διεύθυνση τῆς καθημερινῆς ἐφημερίδας «Ἀμερόληπτος». Ἐγραφε τὸ ἀρθρο καὶ τὸ χρονογράφημα πολλές φορές νησιτικὸς, ἐκλείνε τὰ μῖατα του στὸ τυπογραφεῖο μὲ τὴν πίκρα τῆς δουλειᾶς, ξυπνοῦσε ἀκύνριτος, καὶ εὐχαριστημένος, χωρὶς παράπονο καὶ ἀγκομαχητό, χωρὶς ἀπογοήτευση καὶ μοιρολόγια γιὰ τὴ ζωὴ. Τοὺς ἀγκαθεροὺς δρόμους τοὺς ἀνοίγε μὲ τριγούδια, εἶχε τὴν ἀπόφραση τῆς νίκης καὶ δὲ γελᾶστηκε. Οἱ ἀγῶνες του κατὰ τῶν Τυρκοῶν τὸν ἔφεραν στὴν Ἑλληνικὴ πρωτεύουσα. Μόνον ἐφόδιο καὶ ὄπλο εἶχε τὴν λεποίτησή του, τὸ ἐσωτερικὸ του ἐγὼ καὶ ζητοῦσε μιὰ εὐκαιρία νὰ τὸ φανερώσει. Δὲν περνάει πολὺς καιρὸς κ' ἀκούγεται τὸ νομῶ του στὴν «Πατριδα». Ὁ κ. Γ. Βουτσινᾶς ἐννοίωσε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τὴν ἀξία του, τοῦδωσε θάρρος κ' ἐλευθερία, τὸν συμβούλεψε πατρικά, καὶ τοῦ ἀνέθεσε νὰ ἐξετάσει σοβαρὰ κοινωνικὰ ζητήματα καὶ τὸν χρησιμοποίησε ἀργότερα σὲ διάφορες ἀποστολές. Ὁ Βασιλάς δὲν ἄργησε νὰ πάρει τὴν πρώτη θέση στὴν Ἑλληνικὴ δημοσιογραφία. Σὲ τρία χρόνια μέσα τὸ νομῶ του ἀκούγεται μ' ἐξαιρετικὸ ἐνθουσιασμὸ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ κόσμον.

Ὁ πόλεμος συνετέλεσε νὰ δεῖξει περισσότερο τίς δυνάμεις του. Τὸν ἀντάμωσα στὰ Σέρβια ἀπεσταλμένο τῆς «Νέας Ἡμέρας» καὶ τὸν ξαναβρίσκω στὴ Θεσσαλονίκη. Ἀπὸ τὸ στρατὸ καὶ τὸ νικηφόρο πέρασμά του πῆρα νέες δυνάμεις. Ἐξῆσε μαζί του καὶ ὑπόφερε, κουράστηκε, ἀγρύτησε, κοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ τσαντίρι καὶ διάβηκε τὰ ὀρμητικὰ ποταμῖα ἄφοβον. Ἀπὸ τὸ δεύτερον πόλεμον παρουσιάζει στὴν «Νέα Ἡμέρα» τὴ μοναδικὴ στρατιωτικὴ ἱστορία «Πρὸς τὴν Σόφραν». Οἱ Κιλκισσημάχοι εὐρήκαν ἀντάξιο ἱστοριογράφον. Ὅλος αὐτὸς ὁ θρυλικὸς ἀγῶνας τοῦ δευτέρου πολέμου, ἡ ὀρμὴ καὶ ἡ θυσία τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ζωγραφίστηκε στὶς σελίδες του μὲ Ὀμηρικὴ δύναμη, ἀπὸ τὴν πέννα του ξεγύθηκε μολύβι καὶ αἷμα, ἀνεπήδησαν οἱ σκοτωμένοι ἦρωες καὶ ζωντανέψαν οἱ στρατιᾶς τοῦ Νικηφόρου Βασιλά. Εἶαν πολλοὶ: «Χαρὰ σ' αὐτοὺς ποῦ ἔπεσαν. Ὁ Βασιλάς τοὺς ἀπαθανάτισε». Κι' ἀλήθεια. Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία θάβρει μέσα στὶς σελίδες του τὸ θρίαμβον τῆς φυλῆς καὶ θὰ διδάσκαται τὸ Ἑλληνόπουλον ἀπὸ τίς περιγραφές τοῦ Βασιλά.

Ὁ ἀγαπημένος μας φίλος, ὁ ἀξέχαστος, δὲ θὰ σταματοῦσε μὲ τὸ ἱστορικὸ του ἔργο. Ἐννοίωθε μέσα του ἕναν κόσμον πλούσιον πνευματικῆς παραγωγῆς. Πολλὲς φορές μοῦ ἔλεγε ὅτι θὰ γράψει ἕνα Ἑλληνικὸ ρομάντο καὶ ἀργότερα ἕνα στρατιωτικὸν ἔργο γιὰ τὸ θέατρο. Μπροστά του ἀνοίχτηκε ἀνθοσπαρμένους ὁ δρόμος τῆς ζωῆς.

Ὅλα τοῦ χαμογελοῦσαν. ἀκόμα καὶ οἱ ἀνθρώποι ποῦ τὸν εἶχανε πικράνει. Ἄν κρίνει κανένας ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐργασία ποῦ φανέρωσε σὲ πέντε χρόνια μέσα ἀσφαλῶς μποροῦσε νὰ προσητέψει ὅτι ὁ Βασιλάς στὰ τριαντατέντε χρόνια του θὰ εἶχε δημιουργηθεῖ σὲ μιὰ ὑπέροχον καὶ σημαντικὴν δημοσιογραφικὴν προσωπικότητα.

Ἄλλὰ ἡ μοῖρα εἶναι σκληρὴ κι' ὁ θάνατος ἔρχεται ἀπάντεχος. Τὰ μάτια ποῦ ἀστράφτουν φωτιές κλει-

νον και τὰ γόνιμα χέρια νεκρώνονται Ἀπάνω στοῦ λουλούδιασμα τῶν εἴκοσι ὀκτῶ χρόνων ὁ Βασιλᾶ; ξεπλώθηκε νεκρὸς στοῦ νοσοκομείου τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ». Πολὺς ὁ πόνος και βαθειὰ ἡ λύπη μας. Μᾶ; ἔφυγε γιὰ πάντα ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀγαπημένους, τοὺς πιὸ φωτεινοὺς, τοὺς ἀλύγιστους και σταθεροὺς. Γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμη θὰ μᾶ. βουρκώνει τὰ μάτια και θὰ φέρνει τρικυμία στὴν ψυχὴ ἢ ἀνάμνηση τῆς δολόγικης ὁμορφιάς του. Μᾶ; ἔφυγε ἀνέλπιστα τὴ στιγμή τοῦ ὄλων οἱ πόθοι και τὰ ὄνειρα μελλομένης εὐτυχίας πρὸς αὐτὸν ἐστρέφονταν.

Γλυκὲ και ἀξέχαστε φίλε, δέξου τὰ λουλούδια αὐτὰ ἀπὸ τοῦ; πικραμένους σου. Πρὸς τὸ ἀχορτάριστο μνημοῦρι σου πάντα θὰ δέρνω τὸ κορμί μου και θὰ ρίχνω λάδι στὴν ἄσβεστη καντύλα σου. Παρηγοριά μας θάναι μονάχα τὸ συναπάντημα στὸν ἄλλο κόσμο. Εὐτυχισμένος γιὰτὶ ἐσὺ κοιμήθηκες γαλήνια μὲ τὶς δροσιὰς και τοὺς ἀνθοῦς σου. Ἐκλειςες τὰ μάτια τὴν ὥρα ποὺ εἶχες σφιχταγκαλιστῆ μὲ τὴ Δόξα. Εἶναι ὠραῖος και ὁ θάνατος τῶν δοξασμένων νέων. Ὁ τᾶφος των δὲ χορταριάζει. Τὰ κυπαρίσσια πάντα σιάζουν δροσιὰ και οἱ ρίζες των τοῦς κρυφολένε τὶς μεσονύχτιες ὥρες τὰ πανηγύρια ποὺ γίνονται γι' αὐτοῦς. Ὅταν περάσει ὁ χρόνος ἡ λύπη γίνεται χαρὰ. Ἀπὸ τὴ Δόξα των πέρνουν ζωὴ και δύναμη γνωστοὶ και ἄγνωστοι. Καὶ μακαρίζουν ἐκείνους ποὺ πέθαναν προτοῦ νὰ μαραθοῦν. Εἶναι ἀξέχαστος ὁ δροσερὸς ὁ θάνατος.

Μ. Α. ΡΟΔΑΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμὴ Πειραιῶς—Κυκλάδων

Γραμμὴ Πειραιῶς—Ἀλεξανδρείας

Τὸ μὲ διπλοῦς ἑλικας και μηχανὰ; ἀφθάρτου ταχύτητος πολυτελείας και ἀ ἔσεως θαλαμηγὸν ἀτμόπλοιοι ΕΣΠΕΡΙΑ ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Πορταλὶα Τροσμπας).

Ἐκαστὴν ΠΕΜΠΤΗΝ, ὥραν 10.30 μ. μ. διὰ Σῦρον Τήνον, Ἄνδρον και Κόρθιον.

Ἐκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ὥραν 3 μ. μ. δι' Ἀλεξάνδρειαν

Διὰ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀριθ. 1 και εἰς τὰ Πρακτορεῖα ταξειδίων κ. κ. Θωμᾶ Κούκ και Υἱοῦ, Ἀδελφῶν Γκιόλμαν και Σ. Σωτιάδου, (Πλατεῖα Συντάγματος) και Ἰωάν. Ρέντα (παρὰ τὸν ἡλεκτρικὸν σταθμὸν Ὀμο οἰας).

Ἐν Πειραιεῖ. Γεν. Πρακτορεῖον, ὁδὸς Φίλωνος, 44, (ὄπισθεν Ἀγίας Τριάδος).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μ. Π. Σαλβάγον, ὁδὸς Ἀντωνιάδου, 1 (Ἐκ τοῦ Πρακτορεῖου)

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικὸς Διευθυντῆς ΛΕΩΝΙΔΑΣΕΜΠΕΡΙΚΟΣ

ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὸ ταχύπλοιο θαλαμηγὸν Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ,”

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 13 Ἰουλίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΙΩΑΝΝΙΝΑ,”

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 20 Ἰουλίου.

Ὁ νεότευκτος ὑπερωκεάνειος κολοσσὸς

“ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,,

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς (μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν) κατ' εὐθείαν διὰ Νέαν Ὑόρκην τὴν 27 Ἰουλίου

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια και περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοῖας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοῖας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 44 (ὄπισθεν Ἀγίας Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες νὰ ἐπικλιτωπὶ θέσει ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ἐγκαίρως εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἐταιρίας και εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγνωρισμένους ἀντιπροσώπους.

Ὑποστηρίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια, ὑποστηρίζετε τὴν Σημαῖαν θας, μεγαλύνετε τὴν Πατριδα θας.